Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана | № 5 (14331) | 1974 оной январиин 6, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ ТЭМСЭХЭДЭЭ, АЖАЛАЙНГАА ОРОЛДОЛГО ХҮСЭЛЭЛГЫЕ 1974 ОНДО УЛАМ ШАНГАДХАХА, БҮРИ ЕХЭ, ЭРХИМ ҺАЙН, ГАРГАША БАГАТАЙ ПРОДУКЦИ ҮГЭХЭ ГЭҺЭН ЛОЗУНГ ДОРО ТҮСЭБТЭ ДААБАРИНУУДАА БОЛЗОРҺОО УРИД ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨ БҮРИ ҮРГЭНӨӨР ДЭЛГЭРҮҮЛХЭ УРЯАТАЙГААР КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ БҮХЫ ПАРТИДА, БҮХЫ СОВЕТ АРАДТА ХАНДАНА.

(Партида, совет арадта КПС С-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгаһаа).

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй предприятинуудые бариха, ашаглалгада оруулха түсэб дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадай коллективүүдые элсүүлхэ талаар КПСС-эй Пермскэ обкомой ябуулдаг эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай асуудал партиин Центральна Комитет хаража үзэһэн байна.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй промышленность хүгжөөхэ тушаа КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдые дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадай коллективүүдые элсүүлхэ талаар Пермскэ областной партийна организаци политическэ ба эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри ябуулна гэжэ баталан абаһан энэ тогтоол доторнь тэмдэглэгдэнэ.

Үтэгжүүлгын промышленностиие хүгжөөхэ асуудалнуудые партиин Пермскэ обком, КПСС-эй Березниковско, Соликамска горкомууд, партийна эхин организацинууд хододоо хаража үзэдэг юм. Барилгада хабаададаг бүхы хүнүүдэй хоорондо эдэбхитэйгээр харилсалгын, бэе бэедээ туһалалсалгын оршон байдал барилганууд дээрэ байгуулагданхай. Ажалшадай гэр байрын ба ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулха, ниитын эдеэ хоол, медицинын ба соёл культурын хангалга һайжаруулха тухай саг үргэлжын анхарал оролдолго гаргагдажа байдаг.

Партиин обкомой үүсхэлээр барилгын ба хабсаргалгын организацинуудые хүдэлмэришэдөөр бүридүүлхэ тушаа хэмжээнүүд абтаа. Табан жэлэй үнгэрһэн жэлнүүдэй турша соо минеральна үтэгжүүлгэнүүдые гаргадаг предприятинуудай барилгада 15 мянга гаран хүнүүд эльгээгдээ. Шэнэ предприятинуудые дүүрэн хүсэн соонь түргөөр хүдэлгэхэ зорилгоор калийна шэнэ комбинатууд Кизеловско нүүрһэнэй бассейнһээ эльгээгдэһэн дүй дүршэлтэй хүдэлмэришэд-горнягуудаар, инженернүүд болон технигүүдээр ехэнхидээ бүридүүлэгдэһэн байгаа.

Үйлэдбэриин шэнэ барилганууудые болзорһоонь урид барижа, ашаглалгада оруулхын түлөө олоннитын социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ талаар партийна, профсоюзай, комсомолой организацинууд болон ажахын хүтэлбэрилэгшэд нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулна. Бригаданuудай участогууд ба зарим хүдэлмэришэдэй хүдэлмэриин дүнгүүдые үдэр бүри согсолхо. Мүн амжалтанууд ба хүдэлмэриин дутагдалнуудые харуулха тодорхой һайн гурим зохёогдоод, хэрэглэгдэжэ байдаг. Барилганууд дээрэ ажалай алдар солын галерейнүүд түхеэрэгдэнхэй. Тэдэнэй стендүүдтэ ажалшадай хамтын суглаанууд дээрэ баталагдаһан үйлэдбэриин түрүүшүүл бэшэгдэдэг юм.

Барилгашадай, хабсаргагшадай болон ашаглагшадай коллективүүд үнэтэ үүсхэл гаргаа. Тэдэнэр «Уралкалий» комбинадай Соликамска рудоуправлениин урда зүгэй үйлэдбэринүүдэй барилгые 1975 оной түрүүшын хахадта бүтээхэ гү, али хараалагдаһан болзорһоонь жэл хахадаар урид дүүргэхэ, тэрэшэлэн Березниковско гурбадахи калийна комбинадые болзорһоонь урид ашаглалгада үгэхэ гэһэн уялга абаа.

Үзэл сурталай ажал ябуулгын талаар партиин обкомой, Березниковско, Соликамска горкомуудай, партийна эхин организацинуудай зохёоһон тодорхой һайн хэмжээ ябуулгануудые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлдэг ушар минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй промышленностиие хүгжөөхэ тушаа даалгабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлхэдэнь туһа нэмэри болоно. Ажалша коллективүүдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүмүүжүүлгын ба эрдэмэй пропагандистнарай бүлэгүүд хэнэ. Эдэ бүлэгүүдтэ партиин обкомой ба «Знание» бүлгэмэй һайн мэргэжэлтэй лекторнүүд ородог юм. Хүдэлмэришэдэй, инженернүүд болон технигүүдэй зохёохы эдэбхи үүсхэл хүгжөөхэ хэрэгтэ областиин хэблэл, телевидени ба радио эдэбхитэйгээр нүлөөлнэ.

КПСС-эй обкомой ябуулдаг политическэ ба эмхидхэлэй һуларшагүй хүдэлмэри, мүн минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй барилгануудта СССР-эй минхимпромой, минпромстройн ба СССР-эй минмонтажспецстройн зүгһөө хандуулагдадаг ёһотой һайн анхарал хадаа нилээд горитой шанга даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадал хангана. Калийна үтэгжүүлгэнүүдые гаргаха шэнэ предприятинуудые ашаглалгада үгэхэ түсэбүүд наймадахи табан жэлэй, мүн мүнөөнэй табан жэлэй гурбан жэлэй турша соо амжалтатайгаар дүүргэгдээ. 1973 ондо Березниковско гурбадахи калийна комбинадай ба Соликамска рудоуправлениин түрүүшын ээлжээнүүд болзорһоо урид ашаглалгада үгтөө.

Эдэ үрэ дүнгүүдыень һайн гэжэ сэгнээд, КПСС-эй ЦК хадаа партиин Пермскэ обком, партийна комитедүүд бүри һайн технико-экономическа дүнгүүдые туйлахын тулада бии байгаа арга нөөсэнүүдээ үшөөл хүсэд дүүрэнээр хэрэглэнэгүй гэжэ тэмдэглээ.

Березники ба Соликамска предприятинуудые барижа байһан СССР-эй минпромстройн организацинууд энэ табан жэлдэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 95 процентын хэмжээндэ дүүргэнэ. Барилгын индустриин баазые хүгжөөхэ даалгабаринууд дүүргэгдэнэгүй.

Партиин Березниковско, Соликамска горкомууд, калийна промышленностиин предприятинуудай партийна комитедүүд үйлэдбэриин ашаг үрые улам саашадань дээшэлүүлхэ, шэнэ предприятинуудые түргөөр ашаглаха, техникые бүри һайнаар хэрэглэхэ, хүдэлжэ байгаа үйлэдбэринүүд дээрэ минеральна үтэгжүүлгэ гаргаха даалгабаринуудые дүүргэхэ талаар үзэгдэдэг гэгээлэлые дабан гараха хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, инженернүүд болон технигүүдэй анхарал дутамагаар хандуулна.

Орон доторхи калийна үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ гол баазые улам саашадань хүгжөөхэ, техническэ талаарнь нарижуулан һайжаруулха, мүн богони болзор соо шэнэ предприятинуудые капитальна эгээл бага һомоололготойгоор байгуулха, минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй промышленностиин мүнөө хүдэлжэ байгаа предприятинуудые техническэ талаарнь шэнэдхэн зэбсэгжүүлхэ, һэльбэн заһабарилха, капитальна барилгын ашаг үрые улам саашадань ехэ болгохо, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, даалгабаринуудые хэлсээнгүйгөөр дүүргэхэ, барилгын хүдэлмэринүүдэй болон үйлэдбэрилэгдэдэг үтэгжүүлгын шанар һайжаруулха хэрэгтэ барилгын ба хабсаралгын организацинуудай, руднигууд ба шанаржуулгын фабрикануудай коллективүүдэй хүсэлэл оролдолгые хамтадхан элсүүлхэ гээшэ Пермскэ областной партийна организациин шухала зорилгонуудай нэгэниинь саашадаашье байха ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоол соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1973 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, энэ Пленум дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгые хүтэлбэри болгон, 1974 оной гүрэнэй түсэбэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ, барилгада, мүн промышленна үйлэдбэридэ бүри һайн экономическа үрэ дүнгүүдые туйлаха хэрэгтэ коммунистнуудые, комсомолшууд ба бүхы ажалшадые элсүүлхэ тушаа ябуулдаг хүдэлмэреэ улам шангадхаха шухала.

Арбадахи табан жэлдэ «Уралкалий» комбинадые үйлэдбэриин техническэ хэмжээгээр ба ажалай бүтээсын талаар дэлхэй дээрэ түрүү һуурида гаргаха зорилго. Пермскэ областной партийна организациин, мүн химиин промышленностиин министерствын үмэнэ КПСС-эй ЦК табиба.

Шэнэ үйлэдбэринүүдые түргөөр ашаглаһанай, үйлэдбэриин арга нөөсэнүүдые үлэмжэ һайнаар хэрэглэһэнэй, түхеэрэлгын, машинанууд ба механизмуудай миин зогсохо, эбдэрхэ ябадалые хорооһоной ашаар үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилхэ табан жэлэй даалгабаринуудые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ тушаа ябуулдаг хүдэлмэреэ улам шангадхахыень КПСС-эй Пермскэ обкомдо, партиин Березниковско, Соликамска горкомуудта, партийна эхин организацинуудта дурадхагдаба. Ашагта малтамалнуудай комбайнууд ба бусад машинануудай бүтээсые, хүдэлмэриинь арга нөөсые дээшэлүүлхэдээ, эрхим үрэ дүнгүүдые туйлаһан түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ябадал хангаха.

Березниковско-Соликамска райондохи калийна дабһанай хэбтэшые бүри ашаг үрэтэйгөөр ашаглаха хэмжээ ябуулгануудые зохёохыень, мүн бэелүүлхыень КПСС-эй ЦК Минхимпромые уялгалба. Эдэ хэмжээ ябуулганууд рудае малтан абаха, шанаржуулха ба шэрэхэ таатай һайн арга методүүдые нэбтэрүүлһэнэй, газар дороһоо тэрэниие бүри дүүрэнээр малтан абаһанай, шанаржуулгын фабрикануудай хаядаһые малтагдахаяа болиһон газар дайдада абаашажа дараха хүдэлмэриие түргэдхэһэнэй, үйлэдбэриин хаядаһанһаа химиин хэрэгсэлнүүдые үлэмжэ ехээр абадаг болоһоной ашаар бэелүүлэгдэхэ юм. Пермскэ областьдо оршодог энэ министерствын шэнжэлэлгын ба проектно-конструкторска организацинуудые улам саашадань хүгжөөхэ, министерствын ба калийна предприятинуудай геолого-маркшейдерскэ албаниие бэхижүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абаха.

Ураалай калийна промышленностиин заһабарилгын шэнэ бааза 1975 ондо ашаглалгада оруулха нэмэлтэ хэмжээнүүдые бэелүүлхэ хэрэг СССР-эй минхимпромдо, минпромстройдо даалгагдаба.

Березники ба Соликамскда минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй промышленностиин хүгжэлтые хангахын тула түмэр зам ба энергетикын предприятинуудые бариха тушаа тогтоогдоһон даалгабаринуудые хэлсээнгүйгөөр дүүргэхэ хэмжээнүүд абтаха гэжэ СССР-эй Зам харилсаанай министерствын, Транспортна барилгын министерствын, Энергетикын, ба электрофикациин министерствын хүтэлбэрилэгшэдэй хэһэн мэдүүлгые КПСС-эй ЦК анхаралдаа абаба.

Түсэблэгдэһэн шэнэ үйлэдбэринүүдые саг болзор соонь ашаглалгада оруулхада, хүдэлжэ байгаа предприятинуудые һэльбэн шэнэдхэхэдэ хэрэгтэй болохо комплектно түхеэрэлгэ, машинануудые, электротехническэ хэрэгсэлнүүдые «Уралкалий» комбинадта зорюулан бүтээхэ, мүн эльгээхэ ябадалые түргэдхэхыень минтяжмашта, минуглепромдо, минхиммашта, минэлектротехпромдо, минприборто дурадхагдаба. Калийна промышленностьда эльгээгдэдэг түхеэрэлгэнүүдэй бата найдамтай байлгые, ашаглалгын болзорые һунааха, тэрэшэлэн дабһа илган малтажа абахын тулада бүтээсэ ехэтэй шэнэ бүлэг үйлэдбэринүүдые, мүн ашагта малтамалнуудые малтан абажа байһан газараар хүнүүд болон түхеэрэлгэнүүдые шэрэхын тулада ашаалалгын-хүргэлгын зэр зэбсэгүүдые, өөрөө ябадаг машинануудые, үйлэдбэриие автомат аргаар залан жолоодохо системэнүүдые байгуулха тушаа хэмжээнүүдые абаха. Калийна руднигууд болон флотационно фабрикануудые запасной частьнуудаар бүрин хангаха асуудалнуудые шиидхэхэ.

Хүдөө ажахыда хими хэрэглэхэ хараа түсэб амжалтатайгаар бэелүүлхэ зорилгоор Пермскэ областьдо үтэгжүүлгэнүүдые үйлэдбэрилгын ургалтые улам саашадань хурдадхаха ябадалай арадай ажахын онсо удха шанартай байһые хараадаа абаад, КПСС-эй ЦК болбол бусад министерствэнүүд, зургаануудые хабаадуулан, арбадахи табан жэлдэ Верхнекамска калийна бассейные үргэлжэ дээрэнь хүгжөөхэ тухай дурадхал бэлдэхыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй минхимпромдо, минпромстройдо, СССР-эй минмонтажспецстройдо даалгаба.

ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭБДИ

ЗОНИИЕ ЗОРИГЖУУЛҺАН ҮГЭНҮҮД

Түрэл партиингаа ЦК-гай бүхы совет арадтаа хандаһан Хандалгын халуун дулаан, гүн гүнзэгы удха шанартай үгэнүүдые манай совхозой ажалшад, малшад тон ехэ урма баяртайгаар угтаба.

Энэ Хандалга дотор бүхы совет хүнүүдэй хэһэн ажал, туйлаһан амжалта үндэрөөр сэгнэгдэжэ, гараад байгша шэнэ жэлдэ хэхэ, бүтээхэ ажалайнь хараа түсэбүүд тодо һонороор заагдаа гээшэ. «1974 оной түсэбые дүүргэлгэ, үлүүлэн дүүргэлгэ хадаа энэ табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ хэрэгтэ тодорхойлхы удха шанартай байхаһаа гадна, мүн оронои экономическа хүсэ шадалай саашанхи ургалта хангахаар, ерэхэ табан жэлдэ арад зоной баян дэлгэр, болбосон байдалай хэм хэмжээе улам дээшэлүүлхэ бата бэхи үндэһэ һуури табихаар шухала алхам болохо» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Хандалга соо заагдана. Зүб лэ даа. Үнэхөөрөө, үглөөдэр мүнөөдэрэйхиһөө һайнаар ажаллаад байгаа һаамнай, манай түсэбүүд дүүргэгдэхэ, үлүүлэн дүүргэгдэхэ бшуу.

Тиимэһээ мүнөө хонин ажалдахи эгээл харюусалгатай хүдэлмэриин хаһа — түл абалгын эхилхээ байхада, манай совхозой хонишод бүхы арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн, энээндэ эрхим һайнаар бэлдэхэ, эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ гэжэ оролдоно, зориг дээрээ зориг нэмээн ажаллана.

Совхозой дирекци, партийна, комсомолой организацинн, рабочкомой үүсхэлээр эдэ үдэрнүүдтэ хонишодой бригаданuудай түл абалгадаа хэр зэргэ бэлдэһэниие шалгаха конкурс-харалга боложо байна. Бүхы юумэеэ эрхим һайнаар бэлдэһэн отара. бригадада телевизор шан үгтэхэ юм. Юуб гэхэдэ, хэнэйшье мэдэһээр түл абалгадаа эртэнһээ һайнаар бэлдэһэн, бүхы хэрэгтэй юумэеэ дард гэмээр түхеэрһэн бригада, отаранuудтал хурьгад олоор, гарза хоролтогүйгөөр абтадаг ха юм.

Даб дээрэ шалгажа үзэхэдэ, дүршэлтэй хонишон Анна Соголовагай даадаг отара түл абалгадаа илангаяа һайнаар бэлдэнхэй. Эндэ хашаань һайнаар дулаалагданхай, хони, хурьгадта дэбдихэ хохир, хюрөөгэй хибэдэһэн хуу обоологдонхой, үбһэ тэжээлынь газаань хүсэд хүрэхөөр зөөгдэнхэй. Хонидынь тобир һайн. Мүн нёдондо зуун эхэ хонин бүриһөө 100-һаа дээшэ хурьга түлжүүлһэн бэрхэ хонишод Лума Дамшаева, Намжил-Доржо Дондоков, Александр Шалуев, Мыжитма Бодиева гэгшэд баһал хурьга абалгадаа жэншэдгүй һайнаар бэлдээ.

Һаяшаг эхэ хонидые харууһалдаг ахалагша хонишод үшөө дахин сугларжа, өөһэд өөһэдынгөө арга боломжонуудые хаража үзөөд, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Жэшээнь, нёдондо оройдоол 4 хонишоднай зуун эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга түлжүүлһэн һаань, мүнөө жэлдэ 8 хонишоднай тиимэ үрэ дүн туйлахын түлөө тэмсэхэ юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ совхоз дотор зуун эхэ хонин бүриһөө 83 хурьган абтаһан һаань, энэ жэлдэ зуунһаа заабол 95-һаа үсөөн бэшэ хурьга түлжүүлхэ зорилготойбди. Хонин бүхэнһөө дундa зэргээр 3,5 килограмм нооһо хайшалха ёһотойбди.

Тиигээдшье энэ жэлдэ бүхы Хэжэнгымнай аймагай хонишод республика дотороо социалис мүрысөө үүсхэнхэй гээшэ. Тиимэһээ Загаһатын хонишод энэ мүрысөөнэй хажуу талада байха яашье эрхэгүй бшуу.

Ингээд январиин 15-һаа хойшо эхэ хонидой бүхы 13 отарада шэнэ түл абажа эхилхэнь. Бүхыдөө 7.509 хонид хурьгалуулагдаха байна.

Байгша ондо хонидой түл абалгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, хурьгадые олоор абаха, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхэ арга боломжо бии. Үбһэ тэжээл нёдондонойхиһоо хараа байса ехэ бэлэдхэгдэнхэй, Олонхи отарада дулаан, һайн байра түхеэрэгдэнхэй. Гансал булта үнэн зүрхэнһөө оролдожо, эмхи гуримтайгаар хүдэлхэ болонобди. Тиигэбэл амжалта заабол туйлагдаха.

Д. БАТОМУНКУЕВ,
Хэжэнгын аймагай Загаһатын совхозой главна зоотехник.

АЖАЛШАДАЙ МИТИНГ

Улаан-Үдын «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто, «Электромашина» заводой коллектив промышленна продукци, ажалшадай ажаһуудалай хэрэглэмжын эд бараа гаргаха табан жэлэй гурбан жэлэй гүрэнэй түсэбые 1973 оной декабриин 1-дэ дүүргээ һэн. Тус заводой хүдэлмэришэд, инженерно-техническа хүдэлмэрилэгшэд ба алба хаагшад оронойнгоо түрүү предприятинуудай үүсхэл дэмжэн, 1974 оной угтамжын түсэб уялга үнгэрһэн жэлэй декабриин 10-да хамтынгаа суглаан дээрэ баталан абаа һэн. Продукци үйлэдбэрилэн гаргаха ба худалдаха дүрбэн жэлэй даабари 1974 оной ноябриин 20-до дүүргэжэ, дүрбэн жэлэй түсэбһөө гадуур 3.7 миллион түхэригэй продукци гаргаха гэһэн социалис уялга абанхай.

Январиин 2-то заводой мантан ехэ цехүүдэй нэгэн болохо кран бүтээдэг цех соо ажалшадай митинг үнгэргэгдөө. Заводой дирекци, партком, ВЛКСМ-эй комитет ба завком 1973 оной социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые согсолжо, ажалай түрүүшүүлые шагнал, хайрада хүртөөжэ, сэдьхэл зүрхыень баясуулаа.

Цехүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ кран бүтээдэг, инструментальна цехүүд илажа гараа. Заводой ахамад инженер М. Т. Кубальский митинг дээрэ энэ хоёр цехэй коллективтэ дирекциин, завкомой дамжуулгын Улаан тугуудые баяр баясхалангай оршон байдалда барюулаа.

1973 оной туршада заводой 35 ажалшадта «Ажалай ветеран» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоһон байна.

1973 оной декабрь һарада «Ажалай ветеран» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн арбан дүрбэн ажалшадта митинг дээрэ заводой дирекциин, партком ба завкомой хүндэлэлэй грамота 1000 түхэриг мүнгэн шантайгаар барюулагдаа.

Кран бүтээдэг цехэй хүдэлмэришэд Д. Б. Сельверов, Д. Е. Архипов, энергомеханическа таһагһаа Е. А. Якушева болон бусад шагнагдагшадай тоодо оролсоно.

Мүн митинг дээрэ «Заводой 1-дэхи классай мастер» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн электромеханическа цехэй мастер Г. П. Шаманскийда заводой Хүндэлэлэй грамота үбсүүнэй тэмдэгтэйгээр барюулагдаа. Гадна заводой 156 хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагшын» тэмдэгтэ хүртөө.

Митингдэ хабаадагшад заводой коллективэй 1974 ондо бэелүүлхэ зорилгонуудтай мүн танилсаа.

М. ЦЫРЕНОВ.

ХҮДЭЛМЭРИШЭД МЭДҮҮЛНЭ

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ бүхы түсэбүүдээ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэһэн байна. Энэ амжалта туйлахын түлэ Улаан-Үдын отделениин замшад эршэ зоригтойгоор, эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа гараа бшуу.

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделениин вагонно депогой механическа цех соо хүдэлмэришэд саг болзортоо олоороо сугларба.

Вагонно депогой парткомой секретарь **Н. Е. Беспалов** депогой хүдэлмэришэдэй митинг нээбэ.

Һүүлээрнь электровозой машинист **Ф. Т. Пономарев** түрүүлэн үгэ хэлэбэ. Тэрэ ингэжэ мэдүүлээ: «Промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриие хүгжөөхэ талаар орон доторнай үнгэрэгшэ жэлдэ нилээд ехэ амжалта туйлагдаа гэжэ бидэнэр һайн мэдэнэбди. Зүгөөр амжалтануудаараа бахархажа, һанаагаа амарха нэгэшье эрхэгүйбди гэжэ тоолоноб. Юһэдэхи табан жэлые гүйсэд һайнаар түгэсхэхын тула байгша 1974 оной түрүүшын үдэрһөө эхилжэ габшагайгаар ажаллая гэжэ хүдэлмэришэдые уряалха байнаб. КПСС-эй, Советскэ правительствын бэелүүлдэг гадаадын ба дотоодын политикые бидэнэр бүрин дэмжэдэг, дэмжэхэшье байхабди. Юундэб гэхэдэ, энэ политика манай орон дотор коммунизм байгуулгын политика ха юм».

Заһабарилагдаһан локомотивуудые тушаан абагша **А. А. Метос** үгэ хэлэхэдээ, ажалшан арадай, эб найрамдалай аша туһада зорюулан бэелүүлдэг туйлай ехэ ажал ябуулгынь түлөө КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедтэ, ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэ депогой бүхы хүдэлмэришэдэй зүгһөө баяр баясхалан хүргэбэ.

Удаань электро-аппаратна цехэй слесарь **В. В. Новицкий** митинг дээрэ үгэ хэлэбэ. «1974 оной түсэбые дүүргэлгэ, үлүүлэн дүүргэлгэ хадаа энэ табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхэ хэрэгтэ онсо удха шанартай байха», — гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

— «Үйлэдбэриин ашаг үрэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ гээшэ хүдэлжэ байгаа агрегадуудые, машинануудые, механизмуудые эгээн һайнаар ашаглаха, тэдэнэй миин байлгые эрид хороохо, хүдэлмэриин сагай час бүхэниие, минута бүхэниие гамнан хямгадаха, ажалай журам саг үргэлжэ бэхижүүлхэ шухала» гэжэ партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалга дотор тон зүбөөр хэлэгдэнэ, энэнь бидэндэ сэхэ хабаатай,— гээд үгэ хэлэгшэ, вагонно депогой техническэ таһагай начальник **В. Б. Разумов** тэмдэглэбэ.

Ингэжэ эндэхид партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые нэгэн дуугаар һайшааба.

С. ОЧИРОВ.

Хартаабха ехээр ургуулһанай түлөө

Ивалгын ОПХ-гай дүрбэдэхи отделени имагтал газар тариалан эрхилхэ шэглэлтэй юм. Тэндэ шэлэгдэмэл һайн сортын шэниисэ, обёос болон овощ, хартаабха таригдадаг.

Үнгэрһэн зун сагай уларилай хэды бэрхэтэй байбашье, агроном Б. Ц. Цыдыповэй хүтэлбэри доро хартаабхашад даалгагдаһан тарилгаяа оролдосотой һайнаар харууһалһан байгаа. Энээнэй ашаар тус отделени абаһан уялгаяа дүүргэжэ, **гектар бүриһөө 160 центнер хартаабха абаа.**

Ингэжэ хэзээ хэзээнэйхиһээ үлүү ехэ хартаабха ургуулжа, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө 208 процент дүүргэһэн энэ ажахы мүнөө жэлдэ бүри ехэ амжалта туйлахаар зоригжоһоноо мэдүүлбэ.

В. ПЕТРОВ.

ЭРХИМ АЖАЛААР ХАРЮУСАХААР

Ленинэй орденто локомотив-вагон заһабарилгын заводой шэрэм шудхалгын, модельнэ, кузнечнэ цехүүдэй хүдэлмэришэд уржадэр булад хайлуулдаг цех соо сугларбад. Цех соохи оньһон түхеэрэлгэнүүд зогсоогдожо, абяа шэмээн замхашаба. ЛВРЗ-гэй партийна комитедэй секретариин орлогшо нүхэр **Ц. Ж. Аюшеев** хүдэлмэришэдэй урда гаража:

— 1973 он совет арадай баатарлиг ажал хэрэгүүдэй түүхэ домогто габшагай ажалай жэл байгаа. Энэ жэлдэ манай орденто заводой хүдэлмэришэд ехэ эдэбхитэйгээр хүдэлжэ гараа. Продукци бүтээн гаргаха даабари 1,2 процентээр үлүүлэн дүүргэгдээ. Дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлдэ бүри габшагайгаар хүдэлхыемнай уряалан, манай Коммунис партиин ЦК партида, совет арадтаа хандаба ха юм. Энэ Хандалгада эдэбхитэй ажалаараа харюусаха ёһотойбди,— гэхэдэнь, альга ташалган зэдэлшэбэ.

Ингэжэ КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада харюу болгон, баярай митинг нээгдэбэ.

Шэрэм шудхалгын цехэй ахалагша мастер **М. М. Мантыковай** ендэртэ гарахадань, хүдэлмэришэд ехэл удаан альга ташанад. Энэ хүмнай эрхим түрүү ажалаараа олондо мэдээжэ болоһон ха юм.

— Манай цехэй коллектив КПСС-эй ЦК-гай Хандалгые зүбшөөн хэлсэһэн байна. Түрэл партимнай арад зондоо хандаһаниинь тон зүб гээшэ. КПСС-эй ЦК-гай партида, арад зондо хандаһан Хандалгые ехэл һайшаанабди. Бидэнэр гурбадахи шиидхэхы жэлдэ яһала амжалтатайгаар хүдэлжэ гараабди. Саашадаа бүри габшагайгаар хүдэлжэ, дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэй даабариһаа гадуур 750 тонно продукци гаргахаар угтамжын түсэб-уялга абанхайбди.,—гэжэ хэлэбэ.

— Ажалай бүтээсын ургалта түргэдхэхэ, ниитын үйлэдбэриин ашаг үрэ улам дээшэлүүлхэ тухай модельнэ цехэй дархан **Л. Д. Дементьев** хэлэхэ мүртөө, ажал дээрэ дайралдадаг дутагдалнууд тушаа тогтобо. Энэ бүхы дутагдалнуудаа усадхажа, КПСС-эй ЦК-гай Хандалгада харюу болгон, дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэй даабариһаа гадуур 15 мянган түхэригэй продукци бүтээн гаргахабди,— гэжэ мэдүүлбэ.

Булад хайлуулдаг цех соо гурбан электропеэшэн тодхогдоһон юм. Булад хайлуулха ажал оньһожоруулагдажа, бага гаргашатайгаар ехэ продукци үйлэдбэрилэгдэдэг болоо. Энэ цехэй коллектив байгша оной даабариһаа гадуур 250 тонно булад шудхалаа гаргахаар шиидэһэн юм. Энээн тушаа булад хайлуулдаг цехэй начальник **И. Н. Потылицын** хэлэжэ, КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгые һайшаажа байһанаа мэдүүлбэ.

Зэд шудхалгын цехэй хүдэлмэришэн **А. М. Косов**, Кузнечнэ цехэй дархан **А. И. Никитин** гэгшэд үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай партида, совет арадта хандаһан Хандалгада харюу болгон, коллективүүдэйнгээ бүри эршэмтэйгээр хүдэлжэ байһан тухай мэдүүлбэ.

Баярай митингдэ хабаадаһан хүдэлмэришэд КПСС-эй ЦК-гай Хандалгые һэйшаажа байһанаа мэдүүлэн, дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абабад.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: митингын үедэ.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

РАЙОННО ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ

КОММУНИСТЫН НЭРЭ ХҮНДЭ

Партиин Бэшүүрэй районно XXIV партийна конференци дээрэһээ тэмдэглэл

Партийна конференциин делегадууд тоосоото үе соо хэһэн хүдэлмэриингөө дүн гаргаһан, хэһэн ажалаа шүүмжэлхы нюдөөр хаража үзэһэн байна.

Һүүлшын гурбан жэл хадаа шэнэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлэй жэлнүүд болоһон байна. Тиин эдэ жэлнүүд ямар үрэ дүнгүүдтэй байбаб?

Партиин райкомой нэгэдэхи секретарь **А. В. Пластининай** элидхэл соо энэ асуудалда эли тодо харюу үгтэнэ. Һүүлэй гурбан жэл соо сагай уларил бэрхэтэй байһаниинь элитэ. Тиигээшье һаа, аймагай таряашад-механизаторнууд, малшад, һаалишад ороохо таряа, һү, мяха, үндэгэ, ноохо болон бусад зүйлнүүдые ехээр абахын түлөө хэшээл оролдолгоёо гаргаһан, зарим тэдэ амжалта туйлаһан байна. Наймадахи табан жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, аймагай колхозууд болон совхозууд хүдөө ажахын продукци ехээр абаһан байна. Аймагай промышленность табан жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна. Продукци худалдаха 3 жэлэйнгээ түсэб дүүргээ. 1100 мянган түхэригэй продукци түсэбһөө гадуур худалдагданхай. Промышленна предприятинуудай партийна организацинууд бии байһан арга нөөсэнүүдээ хүсэдөөр хэрэглэжэ ажалдаа амжалта туйлаа. техникэ болон түхеэрэлгэнүүдээ хүсэдөөр ашаглаха гэжэ оролдоо. Хёлгын леспромхозой, Бэшүүрэй оёдолой фабрикын, «Межколхозстрой» трестын аймагай ПМК-гай партийна организацинууд коллективэйнгээ хараалагдаһан түсэбтэ даалгабаринуудые бэелүүлхын, үйлэдбэриин аша үрэ ехэдхэхын түлөө тэмсэлдэ хүдэлмэришэдөө шэглүүлэн хүдэлдэг байба. Хёлгын леспромхоз энэ талаар ехэ амжалтатай. Продукциин өөрын үнэ хямдаруулаа, 767 мянган түхэригэй (түсэбынь 542 мянган түхэриг) олзо оруулаа.

Түсэбтэ даалгабаринуудаа бэелүүлхын тулада хүдэлмэришэн бүхэнэй харюусалга дээшэлүүлхын тулада хэмжээ абаһан тухай, ажалай журам бэхижүүлхэ тухай, предприятиингаа саашанхи зорилгонууд тухай леспромхозой директор **А. С. Кочетов** хөөрэжэ үгөө. Бүхы арга боломжонуудаа сүм элсүүлжэ, табан жэлэй түсэб дүрбэн жэл хахад соо дүүргэжэ шадаха байһанаа үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ.

Оёдолой фабрикын коллектив социалис уялгануудаа бэелүүлхын тулада найдамтай үндэһэ һууритайгаар хүдэлжэ байна. Фабрикын партийна, профсоюзна организацинууд, дирекци үйлэдбэридөө түрүү арга, ухаалан зохёохо хэдэ хэдэн дурадхалнуудые нэбтэрүүлээ. Энээнэй ашаар хүндэ ажал оньһон аргаар бүтээгдэдэг болоо. Энэ хүдэлмэри үргэлжэлһөөр. Эдэ бүгэдын ашаар фабрикын коллектив амжалта туйлана. Энэ жэлдэ фабрикын хүдэлмэришэд 1975 оной түсэб дүүргэжэ эхилхэ, тиигэжэ табан жэлэйнгээ түсэб 1975 оной сентябриин 1-дэ бэелүүлхэ хараатайгаар хүдэлжэ байна.

Дээрэ дурсагдагша хоёр предприяти арад зоной эрилтэ хангаха продукци бүтээн гаргадаг шэглэлтэй юм. Тиигээшье һаа, Бэшүүрэй аймагай экономикын гол һалбари хүдөө ажахы байһаниинь бүгэдэндэ эли. Тиин энэ һалбари хэр зэргын үрэ дүн туйлаа гээшэб гэжэ хараха болоо һаа, сагай уларилай хэды бэрхэшээлтэй байгаашье һаань, аймагай ажахынууд урагшаа алхам хэһэн байна. Энэ талаар тоосоото үе соохи дүнгүүдые харуулхадаа, элидхэлшэ, үгэ хэлэгшэд хүдөө ажахыдахи байдалые шэнжэлжэ үзэбэ. Зарим зүйлэй продукци гүрэндэ худалдаха түсэбөө хэдэн ажахынуудай дүүргээшье һаань, бүхы дээрээ аймагай ажахынууд шэнэ табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлэй түсэбые дүүргэжэ шадаагүй. Хартаабха, үндэгэ гүрэндэ худалдаха түсэб үлүүлэн дүүргэгдэнхэй. Бүхы зүйлэй продукци гүрэндэ худалдаха үнгэрэгшэ жэлэй түсэбые «Победа» колхоз сүм дүүргэнхэй. Бодонгуудай совхоз гүрэндэ мяха худалдаха гурбан жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байна. Мүн бэшэ бэшэ ажахынуудшье мяха гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэнхэй. XXI партсъездын, Калининай нэрэмжэтэ колхозууд, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоз һү гүрэндэ худалдаха гурбан жэлэй түсэб дүүргээ. Хэды нигээшье һаа, бүхы дээрээ аймагай ажахынууд һү, мяха, ноохо, таряагаар гүрэндэ уритэй үлэбэ. Бэшүүрэй, Охин-Булагай совхозууд. «Сибирь» гэжэ совхоз ехэ гээгдэлтэй гэжэ эндэ онсо тэмдэглэгдэбэ. Үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада эдэ ажахынууд гүрэндэ һү худалдаха түсэбөө нэгэшье удаа дүүргээгүй. Тиигэжэ эдэнэр гүрэндэ ехэ хэмжээнэй һү уритэй болоһон байна. Зарим колхоз, совхозуудта энэ үе соо һү һаалиин хороһониинь гэмшэлтэй. 1971 ондо үнеэн бүриһөө 1790 килограмм, 1972 ондо — 1962 килограмм, энэ жэлэй 11 һара соо 1510 килограмм һүн һаагдаа. Һү яһала ехээр һаадаг Калининай нэрэмжэтэ, «Победа» колхозуудта, Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхоздо үнеэн бүриин һаам хороһон байна.

Продукциин өөрын үнэ мүн лэ ехэ байһан зандаа. Охин-Булагай, Хёлгын совхозуудта, «Дружба» колхоздо ехэ гаргаша хэгдэжэ, үнэ сэн ехэтэй эдеэ хоолой зүйлнүүд абтана. Ниитын үйлэдбэриин аша үрэ ехэдхэхэ хүдэлмэри мууса ябуулагдана. Гол фонднуудай 1000 түхэриг бүхэндэ продукци багаар гаргагдана. Зарим колхозууд болон совхозуудта ниитын ажалда колхознигууд, хүдэлмэришэд үсөөнөөр хабаадуулагдана. Жэшээнь, «Рассвет» колхоздо жэл соогоо хүдэлмэриин хүсэтэй нэгэ хүн 176—180 үдэрыень ажаллаһан байна. Иимэ жэшээнүүдые ондоошье ажахынуудһаа харуулжа болоно.

Калининай нэрэмжэтэ, «Победа», «Дружба» колхозууд, Бодонгуудай совхоз тоосоото үе соо олзотойгоор хүдэлжэ гараа. Аймагай бэшэ ажахынууд олзо оршо оруулаагүй.

Тоосоото үе соо аймагай колхозууд болон совхозуудай партийна организацинуудай ударидалга доро бэелүүлэгдэһэн ажал хүдэлмэриин зарим дүнгүүд эндэ дурдагдаба. Тиин элидхэлшэ болон делегадуудай хэлэһэн дээрэһээ харахада, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй туйлалтануудые шэнжэлжэ, сасуулжа үзэхэ, дэлгэрүүлхэ хэрэгые ажахынуудай партийна организацинууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд мууса эрхилээ гэжэ бодомжолхоор. Түрүү оншо арга тухай хөөрэжэ үгэхэ, бусадта дамжуулха, дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ түрүү хүнүүдые мууса хабаадуулагдаа, эдэнэрэй нэрэ хүндэ үргэхэтэеэ хамта үүргыень дээшэлүүлхын тулада хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй — үйлэдбэри эмхидхэгшэдэй оролдоогүйень ажалай дүнгүүд гэршэлжэ байна.

Ниитын малда үбһэ тэжээл хүрэхэ хэмжээтэйгээр бэлэдхэгдэнэгүй гэжэ конференци дээрэ хэлэгдэнэ. Энэ талаар аймаг дотор дүй дүршэл бии гү? Бии даа. Калининай нэрэмжэтэ колхоздо, Бодонгуудай совхоздо луговодуудай звенонуудые байгуулаад, сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри тон боломжотойгоор ябуулагдадаг болонхой. Энээнэй ашаар дээрэ дурсагдаһан ажахынуудта үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса абадаг болонхой. Зарим сабшалан дээрэһээ эдэнэр гурба гаран центнер үбһэ хуряадаг болоо. Жэшээнь, Бодонгуудай совхозой луговод **Цыден-Доржи Дондубон 102 гектарай** га бүриһөө 32 центнер үбһэ абаа. Үгышье һаа, ажалдаа нэгэ — хоёр жэл соо ялас гэмэ амжалта туйлаад, үгы болошодоггүй, хэдэн олон жэл соо тогтууритайгаар түрүү зэргэдэ ябадаг, үнэхөөрөө, баян дүй дүршэлтэй механизатор, таряашад, һаалишад, хонишод болон бусад аймаг дотор яһалашье олон даа. Тиин гэхэдэ, эдэнэртэй адлихан эрхэ байдалда хүдэлдэг аад, адаг муу үрэ дүнгүүдтэй зон захаһаа бии гээшэ. Ажал хэрэгтээ үндэр дээдэ мэдэрэлтэйгээр хандаха тухайда тогтожо хэлэһэн нэгэ делегадай үгые харуулая.

Е. Ж. Юможапова, «Дружба» колхозой һаалишан: багашаг Хаяа гэжэ нютагтахи һаалиин фермэдэ хүдэлдэг хүм. 15 жэл соо фермэдэ ажалланаб. Энэ хугасаа соо һайншье, муушье юумэн болоо юм ааб даа. Тиигээшье хадаа жэл бүри түсэб дүүргэгдэнэ гээшэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ аймагай һаалишадай мүрысөөндэ нэгэдэхи һууридэ гараа һэм. Үнгэрһэн жэлэй декабриин 1-дэ һү һааха жэлэйнгээ түсэб дүүргээ һэм. Тиигэжэ декабрь һараһаа 1974 оной түсэбөөр хүдэлжэ эхилээб. Манай фермэ һү һааха гурбан жэлэйнгээ түсэб дүүргэнхэй. Манай һаалиин коллектив тусгаар һайн эрхэ байдалтай аад, иимэ амжалта туйлана гү? Тиимэ бэшэ даа. Ажалнай оньһожоруулагдаагүй, үнеэдэймнай байра хуушан. Теэд яахабши. Бэрхэшээлнүүдһээ тунхаряад һуугаа һаа, юун бүтэхэ бэлэй. Оролдожол хүдэлөөгүй һаа, түсэб уялгануудаа манай 6 һаалишад хаанаһаа дүүргэхэ һэм даа. Манай фермэдэ үнеэдэй шэнэ байра хэрэгтэй. Һайн байратай болоод, ажал хүнгэдхэбэл, үшөө ехэ амжалта туйлажа болохоор байгаа.

Өөр тухайгаа хэлэхэ болоо һаа иимэ: республикын габьяата малшанай нэрэ зэргэдэ үнгэрэгшэ жэлдэ хүртөө һэм. 1972 ондо үнеэн бүриһөө 2850 килограмм һүн һаагдаа һэн. 1973 оной 11 һара соо 2600 килограмм һүн һаагдаа. Тоолоод үзэхэдэм, табан жэлэйнгээ түсэб 1975 оной октябриин 1-дэ дүүргэхээр байнаб. Манай эрилтэ гэхэдэ, медицинын хүдэлмэрилэгшэд маанадтаа ходо ерэжэ байг лэ, тиихэдэ һургуулиимнай үхибүүдые шэрэхэ автобус хэрэгтэй байгаа.

Ажалдаа коммунис ёһоор хандаха тухай асуудал Елизавета Жамсарановнагай табижа байһаниинь ойлгосотой. Энэ талаар коммунистнууд бусадта үльгэр жэшээ харуулха ёһотой, олониинь харуулнашье. Ажал үйлэдбэридөө түрүү үүргэеэ бодото хэрэгээр баталжа, коммунистын нэрые дээрэ үргэжэ ябаһан түрүүшүүлые тоолохо болоо һаа, аймагай ажахынуудта олон.

Коммунистнуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхын тулада тоосоото үе соо районой партийна организаци, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд зохихо хүдэлмэри ябуулһан байна. 1973 ондо эхилһэн партийна билет һэлгэлгэн энэ хэрэгтэ ехэ түяхисэ болоо. «Победа» колхозой партийна организациин хүдэлмэриие энэ талаар жэшээ болгон элидхэл дотор харуулагдаа. Колхозой үйлэдбэридэ коммунистнуудай түрүү үүргэ дээшэлүүлхын тулада партийна комитет ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Эндэхи партийна организациин 90 коммунистын 69-ниинь колхозой үйлэдбэридэ хүдэлжэ байна. Фермэ, бригадануудай партийна эхин организацинуудай үүргэ дээшэлүүлхын тулада колхозой партком ехэ оролдолго гаргадаг юм. Партийна суглаанууд дээрэ энэ асуудал табигдажа зүбшэгдэнэ. Колхозой гурбадахи бригадын партийна организаци энэ талаар жэшээ боломоор. Эндэхи 27 коммунистын 70 процентэнь үйлэдбэри дээрэ хүдэлнэ, үүсхэл эдэбхитэйнүүд.

Жэшээтэ ажалаараа оусадые дахуулан ябадаг ажалай түрүүшүүл-коммунистнууд эндэ олон. Баян ургаса абаһанайнгаа түлөө тус колхозой тракторист Дмитрий Дмитриевич Смолин Ленинэй орденоор һаяхан шагнагдаба. Мүн лэ 1973 ондо Ленинэй орденоор шагнагдаһан хонишон Д. Е. Смолин болон бусадай эрхим ажалай үльгэр жэшээ бусадые уряалан байна.

Мүн Бодонгуудай совхозой, «Дружба» колхозой, оёдолой фабрикын, Хёлгын леспромхозой партийна организацинууд эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри шангадхаха, коммунистнуудай үүргэ, харюусалга дээшэлүүлхэ талаар горитой хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Гэхын хажуугаар үйлэдбэридэ хүсэ нүлөө үзүүлдэггүй, эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри муугаар эмхидхэдэг партийна организацинуудай хүдэлмэри конференци дээрэ шүүмжэлэгдэбэ. «Сибирь», Хёлгын, Охин-Булагай совхозуудай, «Рассвет» колхозой партийна организацинууд эдээнэй тоодо оролсоно. Дурсагдагша ажахынуудай партийна организацинууд. Тэдэнэй коммунистнууд партийна дээдын организацинуудайшье, өөһэдынгөөшье шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тулада коллективүүдэйнгээ гэшүүдые мууса элсүүлээ. «Рассвет» колхозой партийна комитет бригадануудай партийна эхин организацинуудые муугаар хүтэлбэрилдэг байгаа. Партком эдэнэрэй хүдэлмэриие гүнзэгыгөөр хаража үзэдэггүй, эмхидхэлэй, политическэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэнь эдэнэртэ бодото туһаламжа үзүүлээгүй юм. Бригадануудта партийна суглаанууд хаа-яа үнгэргэгдэдэг байба. Колхозой партийна комитедэй хүдэлмэреэ муугаар эмхидхэһэн дээрэһээнь ажал үйлэдбэриинь үрэ дүнгүүдэй бирагүй байһаниинь гайхалтай бэшэ.

Аймаг дотороо томо ажахынуудай нэгэн болохо Бэшүүрэй совхозой партийна комитедэй хүдэлмэри шангаар шүүмжэлэгдэбэ. Отделенинүүдэй партийна организацинууд коллективүүдэйнгээ ажал хэрэгтэ тон халирхайгаар хабаададаг, зоной дунда эмхидхэлэй, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ябуулдаггүй байһан юм. Совхозой парткомой секретаряар хүдэлһэн Н. Ф. Афанасьев эхин организацинуудай хүдэлмэридэ һаналаа багаар табидаг, эрилтэ багатай байһан гэжэ шүүмжэлэгдэбэ. Партиин устав эбдэхэ ябадал үзэгдэдэг, ажалай журам эбдэдэг ушар гарадаг байба. Эдэ бүгэдэн партийна организацинуудта юундэб даа обёорогдонгүй үнгэржэл - байдаг бэлэй.

Эгээл нимэһээ совхозой ажал үйлэдбэриин ехэ гээгдэлтэй байһаниинь эли бэшэ. Энэ ажахыда һү ехээр һааха, мал шахажа, тарган мал гүрэндэ худалдаха, тарянай баян ургаса абаха арга боломжо бии гээшэ гү гэһэн асуудал гарана. Иимэ арга боломжонууд совхоздо яһалашье биил даа. Энээниие гэршэлхын тулада нэгэ жэшээ эндэ дурдая. Бэшүүрэй совхозой Шэбэртын һү һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэд һү ехээр һаадаг боложо тогтонижоһон, түрүү зэргэдэ ябадаг болоһоор үниинэй юм. Мүн бусадшье һалбаринуудтань иимэ түрүүшүүл бии.

Эдэ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, дээрэ дурсагдааша ажахынуудай партийна организацинууд гүрэнэй түсэбтэ даалгабаринуудые бэелүүлхын тулада ажалшадые мууса элсүүлээ, бии байһан арга боломжонуудые сүм хэрэглэхын тулада хэмжээнүүдые абаагүй, түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ, нэбтэрүүлхэ талаар мууса хүлөө тогтожо хэрэгтэй. Тиигэхэдэ зарим колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилэгшэд: Бэшүүрэй совхозой директор Б. Б. Юмсунов, «Дружба» колхозой түрүүлэгшэ Д. Юмсунов, «Сибирь» совхозой директор М. И. Петров, Хёлгын совхозой директор М. И. Дульянинов гэгшэд хүтэлбэрилхы жолоогоо һуладхаһан, үүсхэл эдэбхи багатайгаар хүтэлбэрилһэн байна. Хүтэлбэрилхы олон хүдэлмэрилэгшэд жэжэ бодо асуудалнуудта ехэ сагаа һалгаад, үндэһэн гол шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ һаналаа ехээр табинагүй, шэнэ юумэ мууса нэбтэрүүлнэ.

***

Бодонгуудай совхозой директор **Д. Ц. Цыденжапов,** Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой хоёрдохи фермые даагша **П. Т. Разницын,** XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ **В. И. Стрекаловский,** Охин-Булагай совхозой парткомой секретарь **В. М. Кашин,** Хёлгын совхозой тракторист **Д. И. Перевалов,** «Победа» колхозой түрүүлэгшэ **В. В. Смолин,** «Межколхозстрой» трестын нүүдэл колонны партийна организациин секретарь **К. Я. Карпенко,** ВЛКСМ-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **В. И. Серебренников,** 1920 онһоо партиин гэшүүн **М. Н. Абрамов,** Бэшүүрэй сельсоведэй түрүүлэгшэ **М. Н. Иванов,** ПМК-гай начальник **Ю. М. Молчанов,** хүдөө ажахын бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай райкомой түрүүлэгшэ **И. И. Паньков,** «Сельхозтехника» нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэ **Р. Д. Афанасьев,** Калининай нэрэмжэтэ колхозой гахайн фермые даагша **А. Н. Сахаров,** аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **Б-Ж. Н. Санжиев** гэгшэд тоосоото элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаба.

КПСС-эй Буряадай обкомой бюрогой гэшүүн, республикын Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ **Б. С. Семенов** конференцидэ хабаадалсажа үгэ хэлэбэ. Партиин обкомой партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин таһагые даагшын орлогшо **Б-Н. Т. Аюров** партийна конференцидэ хабаадалсаба.

***

Шэнээр һунгагдаһан райкомой эмхидхэлэй пленум боложо, партиин райкомой нэгэдэхи секретаряар **А. В. Пластинин,** секретарьнараар **В. Д. Батомункуев, И. П. Ефимов** һунгагдаба.

Д. ЖУГДУРОВА.

Буряадай барилгын управлениин 1-дэхи СМУ-гай А. П. Бранштейнэй хүтэлбэрилдэг бригадын түрүү электро-гагнууршан Григорий Васильевич Шерстнев — танилсагты.

Григорий Васильевич арбан долоон жэлэй туршада эндэ таһалгаряагүйгөөр ажаллажа ябана. Тэрэ электро-гагнууршанай мэргэжэлһээ гадуур шулуушан, арматурщик болон бусад олон ондоо ажал хэжэ шададаг юм.

Түсэбтэ табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлые тэрэ ажалай эрхим дүнгүүдтэйгээр дүүргэһэн.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ЭМХИДХЭЛГҮЙГӨӨР ЗАХАЛБА

Бии байгаа оньһон техникээ саг болзортонь һайн шанартайгаар заһабарилжа шадаһан ажахынууд хабарайнгаа тарилгые үсөөхэн үдэрэй туршада бүхы заабариин ёһоор дүүргэжэ шададаг гээшэ. Хабарай тарилгые һайн шанартайгаар дүүргэһэн ажахынууд ороохо тарянай тогтууритай һайн ургаса хуряажа абадаг гэжэ механизатор бүхэн һайн ойлгоно.

Механизаторнуудай шухала хүдэлмэриин нэгэн — оньһон техникэ заһабарилга манай ажахыда түлэг захалба. Тракторно-таряан ажалай хоёрдохи бригадын гэшүүд ажахы соогоо түрүүлэн трактор, хүдөө ажахын оньһон машинануудаа заһабарилжа захалһан юм. Тус бригадые Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Батор Доржиевич Жигжитов хүтэлбэрилнэ. Оньһон техникэ заһабарилгада үнинэй механизаторнууд табигданхай. Ажахы соогоо эрхим гэжэ тоологдодог В. Мункуев, Д. Ванданов гэгшэд халаан бүриингөө даабарие холо үлүүлэн дүүргэжэ, хамта хүдэлдэг нүхэдтөө ёһотой жэшээ харуулна.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд Совет Арминн һайндэр болотор бүхы техникээ эрхим шанартайгаар заһабарилжа дүүргэхэ зорилготой юм. Ажалдамнай дутуу дунданууд үшөө ушарһаар. Трактор машинын мотоор заһабарилхада хэрэглэгдэдэг оньһон түхеэрэлгэнүүдэй үгы дээрэһээ бүхы ажалаа гараар бүтээнэбди. Мүн бэлэн болгогдоһон мотоор обкатка хэхэ тусхай стенд баһа үгы. Энэ тэрэ запасной частьнууд, хэрэгтэй түхеэрэлгэнүүд үгы гэжэ шалтаг барьяад, ажалаа муугаар ябуулдаг хүнүүд манда ушарна. Тракторно-таряан ажалай нэгэдэхи бригада энэ шухала хүдэлмэридөө муу бэлэдхэлтэй ороо гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бригадые даагша Л-Д. Цыденов заһабарилгада хүдэлхэ дүй дүршэлтэй механизаторнуудые томилоогүй дээрэһээ иимэрхүү байдал тохёолдоо. Заһабарилгада хүдэлжэ байһан механизаторнууд олониинь һая һургуули дүүргэһэн залуушуул. Гэдэндэ заажа, хэлэжэ үгэхэ дүй дүршэлтэй хүн үгы.

Бригадые даагша нүхэр Цыденов ушарһан дутуу дунданууддаа дары усадхаха, хабарай тарилгада хүдэлгэгдэхэ оньһон техникээ сагтань һайн шанартайгаар заһабарилхын тула зохисотой хэмжээ абахаар болоо.

Б. АЮРОВ.

Зэдын аймаг.

ГАЗАРАЙ ҮРЭЖЭЛ ҺАЙЖАРУУЛХЫН ТҮЛӨӨ

Улаан-Үдын аймагай Гильбэр нютагай газар үрэжэлөөр һайн гэжэ хэр угай сууурхадаг юм. Нээрээшье, хүршэ нютагуудта орходоо, тэндэ уһалагдадаг газарынь ехэ, үбһэ тарянай баян ургаса хуряагдадаг байна.

Хэды иимэ үрэжэлтэйшье һаань, Гильбэрын «Заветы Ильича» совхоз ерэхэ жэлэй ургаса тухай эртээнһээ анхарал оролдолго гаргана. Газарай хүрьһэ һайжаруулха габшагай хоёр һарын эхилһэнһээ хойшо эндэ яһала ехэ юумэн хэгдээ. Жэшээнь, коммунист Николай Пурбуевич Гомбоевой толгойлдог лугомелиоративна отряд сабшалан болон огородой газар дээрэ 5790 тонно аргал шэбхэ зөөжэ гаргаба. Тиигэжэ хоёр һара соо хэгдэхээр хараалһан түсэбөө 1,5 мянган тонноор үлүүлээ.

В. ПЕТРОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР С. Ф. ПОПОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын парт... совет ба ажахын эмхи ... гаануудта үни удаан са... һайнаар хүдэлһэнэйнь ... түрэһөөр 50 наһа ... һэнтэнйь дашарамду... Зэдын вольфрам-мол... нэй комбинадай кадрну... талаар директорэй ор... **Попов** Спиридон Фёдо... чые Буряадай АСС... Верховно Соведэй Пр... диумэй **Хүндэлэлэй** гр... **таар** шагнаха.

Буряадай АССР-... Верховно Соведэ... Президиу... Түрүүлэгш...
Б. СЕМЕНО...

Буряадай АССР-... Верховно Соведэ... Президиумэй Секретарь
В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1974 оной январиин ...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Ч. М. МИТЫПОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Республикын хүдөө а... хын эмхи зургаану... үни удаан саг соо һайн... ажаллаһанайнь түлөө, ... рэһөөр 60 наһа гүйсэ... тэйнь дашарамдуул... хүдөө ажахын прод... нуудые бэлэдхэхэ ба ... нарыень шалгаха Бэшүү... районно инспекциин г... нэй главна инспектор ... **тыпов** Чимит Митыпови... Буряадай АССР-эй Вер... но Соведэй Президиу... **Хүндэлэлэй** грамот... шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь
В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1974 оной январиин ...

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР Г. А. СТЕПАНОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-ЭЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйс... һэнтэйнь дашарамдуула... худалдаа наймаанай эм... зургаануудта олон жэл... туршада һайнаар хүдэл... һэнэйнь түлөө «Росгала... терей» гэжэ Буряадай ... тово баазые эрхилэгшэ ... хэр **Степанов** Григор... Андреевичые Буряад... АССР-эй Верховно Совед... Президиумэй Хүндэлэл... **грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ
Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь
В. ДУБРОВСКИЙ.

Улаан-Үдэ,
Соведүүдэй байшан.
1973 оной декабриин 29...

Үнгэрһэн жэлэй дүн һургаал болог

УРГАСА ЮУНҺЭЭ ДУЛДЫДАНАБ?

Ороохо тарянай болон газар таряалангай бусад ургамалнуудай үндэр баян ургаса абахын түлөө 1973 ондо Буряад оронойманай бүхы таряашад, механизаторнууд, бүхэли бригада, звено, отряд, мүн ажахынууд, аймагууд бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ оролсоо һэн.

Тиигэжэ сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, газараа зүбөөр элдүүрилэн, хабарай тарилгын бүхы хүдэлмэриие хаһа сагтань. эрхим шанартайгаар хэжэ, агротехникые нарииаар сахидаг болоһоной ашаар энэ жэлдэ олохон ажахынууд, түрүү механизаторнууд һайн үрэ дүн туйлаа.

Энэ барагдагша жэлдэ республика дотор таряалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 10,5 центнер ургаса абтажа, бүхыдөө 453,3 мянган тонно ороохон хуряагдаа гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо гектарай 1,8 центнерээр дээшээ ургаса абтаа.

Бүгэдэ арадай социалис мүрысөөндэ эрхим амжалта туйлажа, Баргажанай аймагай ажахынууд РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй болон ВЦСПС-эй дамжуулгын Улаан Туг, мүнгэн шанда хүртөө. Тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй аймагай «Искра» колхозой, «Эрдэм» совхозой, Хяагтын аймагай «Родина», Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ, Баргажанай аймагай Уланай, Хилганын колхозуудай, Түнхэнэй аймагай Саянанай совхозой таряашад, механизаторнууд ороохо тарянай, бусадшье ургамалнуудай һайн ургаса абажа, таряа гүрэндөө горитой худалдаад, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шан абаһан байна.

Тэрэшэлэн Хяагтын аймагай «Дружба», Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозууд. Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоз, Бэшүүрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхоз, Бодонгуудай, Хэжэнгын аймагай Чисаанын совхозууд болон бусад хэдэн ажахынууд ороохо тарянай муу бэшэ ургаса абажа шадаа.

Эдэ ажахынууд газарайнгаа гектар бүхэниие зүбөөр ашаглан эдлэжэ, тарилгын хубаарилга, хүрьһэ элдүүрилгын технологиие нарижуулан һайжаруулһанай, севооборот шадамараар нэбтэрүүлһэнэй, эрхим шанартай үрэһэ тарижа, газартаа наг шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр оруулһанай, ургамалай дайсад хорхой шумуул, буртаг үбһэнтэй тэмсэжэ, газараа һалхинһаа гэмтэлгэһээ хамгаалжа шадаһанай ашаар һайн ургаса абаа. Мүн нэн түрүүн бүхы таряашад, механизаторнуудай шэн зоригтойгоор, габшагай шангаар хүдэлһэнэйнь ашаар лэ иимэ амжалта туйлагдаа.

Гэхэтэй хамта тэдэнтэй адлил газартай, адлирхуу эрхэ байдалда байгаад, байгаалиин сагай уларилай тохёолдуулһан бэрхэшээлые дабажа шадангүй, эмхидхэлэй болон агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые гүйсэд бэелүүлээгүй дээрэһээ зарим ажахынууд ахир бага ургаса абаа. Илангаяа Сэлэнгын, Яруунын, Хэжэнгын, Зэдын, Загарайн, Улаан-Үдын аймагууд ороохо тарянай, тэжээлэй ургамалнуудай, үбһэ ногооной муу ургаса абажа, адууһа малай тэжээлээр дутамаг, үбэлжэлгые бэрхэтэй байдалда үнгэргэжэ байна. Жэшээнь, «Октябрьский» совхоз таряалангай га бүриһөө миил 4,7 центнер, Сэлэнгын совхоз — 5,7 центнер, Яруунын совхоз—4,9 центнер ороохо абаа. Мүн Хурамхаанай, Баргажанай совхозууд гектар бүриһөө 39—89 центнер овощ, Зэдын аймагай Борьёогой, Хэжэнгын аймагай Загаһатын, Хориин аймагай Анаагай, мүн Бэшүүрэй совхозууд гектар бүриһөө тус тустаа арай гэжэ 12 центнерһээ эхилээд, 20 центнер хартаабха хуряаһан байна.

Иимэ жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа, олон.

Түрүү бригада, звенонууд, эрхим механизаторнууд даажа абаһан газараа эзэн ёһоор эдлэн хэрэглэжэ, бүхы хүдэлмэреэ агротехникын нарин заабаряар хэжэ, ажалдаа эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлэн, үнэн зүрхэнһөө оролдожо хүдэлһэнэй ашаар ямаршье уларилтай жэлдэ һайн ургаса абана. Жэшээнь, Хяагтын аймагай «Родина» колхозой С. И. Капустинай хүтэлбэрилдэг тракторно бригада энэ жэлдэ бүхы 1.235 гектар газарай га бүриһөө 23,2 центнер таряа хуряагаа. «Газараа эрхимээр эдлэн хэрэглэдэг бригада» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэһэн В. П. Каленовой даадаг бригада (Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз) бүхы таряалангайнгаа гектар бүриһөө 18.1 центнер ороохо абаа. Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой К. Б. Галсановай хүтэлбэрилдэг бригада аяар 1488 гектар газарай га бүриһөө 20,6 центнер таряа хуряаһан байна. Иимэ түрүү бригада, звенонууд аймаг бүхэндэ бии.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, ороохо тарянай, бусадшье ургамалнуудай үндэр баян, тогтууритай һайн ургаса абаха арга боломжын ажахы бүхэндэ бии байһаниие гэршэлнэ.

Теэд яахадаа зарим бригада, ажахынууд зэргэлжэ байгаад, нэгэл адли үрэжэлтэ газар дээрэ хүдэлжэ байгаад, ондо ондоо үрэ дүн туйланаб?

Нэн түрүүн зарим ажахынууд газараа муугаар ашаглан, үрэжэлыень һайжаруулха, эзэн ёһоор элдүүрилхэ, үтэгжүүлхэ, уһалха хүдэлмэри хээгүй дээрэһээ жэл бүхэндэ һайн ургаса абажа шаданагүй. Жэл бүхэндэ ажахынуудта кукуруза, хартаабха болон силосэй, тэжээлэй бусад ургамалнуудые тарижа ургуулха оньһожоруулагдаһан звенонууд эмхидхэгдэдэг. Теэд тэдэнэр даажа абаһан газараа һайнаар үтэгжүүлгэ, хүрьһэндэнь шииг нонто һайнаар бариха хүдэлмэри хаһа сагтань хэжэ шаданггүй, хабар тэндээ үрэһэ хаяад лэ, намар тэндэнь юушье ургаагүй байхадань гайхалсажа һуудаг. Ямаршье ургамал зүндөө, «байгаалиин үршөөлөөр» ургадаггүй ха юм.

Түрүү механизатор. луговодуудые абаад үзэел даа. Жэшээнь, Зэдын «Мир» колхозой кукурузашан Н. Г. Гарифулин даажа абаһан 251 гектар газарһаа жэл бүри гектарай 150—180 центнер ургаса абаһа. Ивалгын ОПХ-гай механизатор И. Е. Бояркин нёдондо 166 гектар газарай га бүриһөө 163 центнер хартаабха ургуулаа. Түнхэнэй аймагай Саянанай совхозой луговод А. С. Эрдынеев 55 гектар сабшалангай га бүриһөө 50,2 центнер үбһэ хуряагаа. Хяагтын аймагай Хүдэриин совхозой үнинэй луговод Б. Г. Чагдуров жэл бүри үбһэ ногооной үндэр баян ургаса абадаг. Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой механизатор С. Б. Гомбоев 30 гектар газарай га бүриһөө 830 центнер куузику хуряаһан байна. Улаан-Үдын аймагай «Искра» колхозой огородшон Б. Е. Пичугинагай звено 30 гектар газарай га бүриһөө 300 центнер овощ абаа юм.

Эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлээ һаа, айхабтар ехэ баялиг байна ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр хабар хахалһан газарайхиһаа намарай паар дээрэ ургасань хараа байса дээшээ байдаг гэжэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэ, мэргэжэлтэ бүхэн мэдэхэ. Тиимэ гэтэр Сэлэнгын, Зэдын, Хэжэнгын, Баргажанай, Загарайн, Хориин аймагууд намарай паар хахалха даабаряа жэлһээ жэлдэ дүүргэдэггүй. Илангаяа эртэ хуряагдадаг кукуруза болон силосэй бусад ургамалнуудые тариһан нилээд ехэ газартай байбашье, тэндэхи олохон ажахынууд сентябриин тэн болотор нэгэшье гектар намарай паар хахалаагүй һуудаг. Хуряагдаһан тарянай һолоомо суглуулжа абаагүй, механизаторнуудай дутамаг дээрэһээ намарай паар хаһа сагтаа хахалагданагүй. Хүсэтэ тракторнуудынь миин байна.

Игэжэ байхада хайшан гээд газар таряалан эрхилхэ культура дээшэлхэ юм. Арганьгүй. Эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтанууд дээрэһээ харахада сентябриин тэн болотор хахалһан намарай паар дээрэһээл хэзээдэшье һайн ургаса абтадаг. Кабанскын

ДҮНГҮҮД, УРМАШУУЛГЫН ХЭМЖЭЭНҮҮД

Мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргэ

Социалис мүрысөө эмхидхэ- гэшэ партийна бүхы хүдэл- ридэл адли һайса ухаагаа йлгэхэ, творческо ёһоор хан- ха хэрэг гэжэ бидэ тооло- гбди. Энээндэ ямар нэгэн томол заабари гаргаад бай- ин аргагүй гэжэ ажабайдал руулна. Манай аймагта энэ лаар ябуулагдадаг зарим ршэл тухайда хуряангыгаар гтое.

Социалис уялга зохеожо- алгаhаа мүрысөөн эхилдэг эшэ. Манай аймагай ажахы- уд энэ хэрэгтэ һаналаа та- дааг болонхой. Үнэн дээрээ э экономическа ажал гээшэ б даа. Уялгые али али тээ- энь һайса хаража үзэхэ хэ- тэй болодог. Экономическа алаhаа хэр үндэһэтэйб ур- нь туйлаhан хэмжээнинь ды шэнээн бэ гэхэ зэргээр йса хаража үзөөгүйдэ арга- й. Юуб гэхэдэ, хүнгэхэн уял- абаад, түрүү зэргэдэ ябаха уратай ганса нэгэн хүн дан- дажа болохо. Тиимэhээ со- иалис уялга абахадаа, ехэ на- наар харагдадаг байна. Жэ- ээнь, һаалишадай тус тустаа лга абахадань, үнеэдынь хэ- дэ түрэхэ байнаб гээд эли- үлэгдэхэ. Богонёор хэлэхэдэ, аалишан бүхэн һара бүри хэ- ы шэнээн һү һааха аргатайб жэ тооложо үзэгдэдэг гээшэ. игэжэ хүн бүхэнэй социалис лга зохёогдоод, энээнэй үн- эһөөр хамтын уялга бүридэ- эг байна. Бэшэ, бэшэ һалба- инуудта социалис уялганууд имэрхүү гуримаар зохёогдодог м.

һүүлэй жэлнүүдтэ манай ай- агта социалис мүрысөөнэй үнгүүдые гаргадаг гурим бии олонхой гэжэ тэмдэглэлтэй. Кэшээнь, һаалиин фермэнүүд олон отделениинүүдтэ һара бү- н 2, 11, 21-дэ агитаторнууд, үдөө ажахын мэргэжэлтэд үрысөөнэй дүн гаргадаг юм. Илажа гарагшын хүндэлэлдэ лдар солын туг фермэдэ хиис- үүлэгдэдэг гуримтай. Мүн үрысэгшэдэй ажалай дүн «Са- илгаан», «Дайшалхы хуудаһа- уудта» харуулагдадаг, «Анха- агты, нүхэдүүд!» гэһэн тусхай уудаһан гаргагдадаг юм. Энээндээ юу бэшэнэбибди гэ- эдэ, гээгдэжэ ябагшадтаа хан- адаг байнабди.

Колхозууд болон совхозууд- а һү һаалиин талаар мүры- өөнэй дүн һара бүриин табан- а партийна комитедүүдэй гэ- үүд гаргадаг байна. Илаг- шадта дамжуулгын Улаан туг, ымпелнүүд барюулагдадаг юм. Аймаг доторнай мүн үүл- эртэ фермэнүүд, һү һаалиин ермэнүүд хоорондоо ами аминдаа мүрысэдэг. Эдэ- нэй мүрысөөнэй дүн һара бүриин 7-до гаргагдадаг гурим- тай. Илаһан фермэнүүдтэ пар- тиин райкомой, аймагай гүй- эдхэхэ комитедэй дамжуулгын Улаан туг барюулагдадаг юм. һаалишадай, фермэнүүдэй, колхозууд болон совхозуудай социалис мүрысөөнэй һара бү- риин дүнгүүд «Улаан Сэлэнгэ» газетэдэ хэблэгдэдэг байна.

Фермэнүүдые даагшанарай, ихалагша һаалишадай, зоотех- никүүдэй, техник-урэжүүлэгшэ- дэй, партийна комитедэй сек- ретарьнарай зүблөөн-уулзалга һара бүриин 10—12-то аймагай ямар нэгэн ажахын фермэдэ үнгэргэгдэдэг болонхой. Айма- гай гүйсэдхэхэ комитедэй тү- рүүлэгшэ, хүдөө ажахын уп- равлениин начальник гү, али главна зоотехник тиимэ уулзал- га-зүблөөн дээрэ жэлэй эхин- һээ, һарын турша соо һаагда- һан һүнэй дүн хөөрэжэ үгэдэг юм. Сэлэнгын совхозой Вер- шинскэ фермэдэ, Химнын сов- хозой Бургаастын фермэдэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Булагай, Тохойн фермэнүүдтэ, Кировэй нэрэмжэтэ совхозой Харганаагай, Тельманэй нэрэм- жэтэ совхозой Далайтын фер- мэнүүдтэ иимэ уялга-зүблөө- нүүд энэ жэлэй эхинһээ хойшо үнгэргэгдэһэн байна. Иимэ уулзалгада хабаадагшад кол- лективэй ажалтан танилсадаг, социалис мүрысөө ямараар эм- хидхээб гэжэ харадаг. Үйлэд- бэридэнь бии байһан һайн юу- мыень тэмдэглэдэг, дурадхал, ажаглалтануудаа хэлэдэг юм.

Социалис мүрысөө улам дэ- лисэтэй, олон түмэнине хабаа- дуулхын тулада мүрысөөнэй дүрим тон бодомжотойгоор зо- хёохо шухала байһаниинь бү- гэдэндэ эли. Жэшээнь, үүлтэр- тэ үнеэдэй фермэнүүдэй, нюта- гай үүлтэрэй үнеэдтэй һаалиин фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэ- дэй мүрысөөнэй дүрим онго сидоогоор зохёогдодог юм. Үүлтэртэ үнеэдэй фермын һаа- лишад жэлдээ үнеэн бүриһөө 3200 килограмм һү һааха, үне- эн бүхэнһөө тугал абаха, бэшэ һаалиин фермын һаалишад — 2800 килограмм һү һааха, үне- эн бүриһөө тугал абаха гээд дүрим соо заагаатай. 100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга абаад, эхэһээ һалгаха болотор толгой бүхэниинь 20 килограмм бол- гохо, нооһо хайшалха түсэбөө дүүргэхэ гэһэн дүримтэй. Иимэ үрэ дүн туйлагшад «Эрхим һаалишан», «Эрхим хонишон» гэһэн нэрэ зэргэтэй болохо, ай- магай хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэхэ юм. Иимэ түрүүшүүл партиин райкомой, аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй Хүндэлэ- лэй грамотаар, үнэтэ бэлэгээр шагнагдаха ёһотой.

Урмашуулгын хэмжээнүүд бүхы һалбаринуудта хараалаг- данхай.

Эдеэ хоолой зүйлнүүдые ехээр абахын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсоод, аймагай малшад, таряашад яһала һайн үрэ дүн туйлаа. Хонишод Ж. Б. Санжиева, В. Г. Романова, һаа- лиин фермые даагша Д. Д. Дан- занова гэгшэд Ленинэй орде- ноор шагнагдаа, һаалишан Н. Л. Тадвашкина, тугалшан Ц. Ц. Будажапова Октябриин революциин ордендо хүртөө. 46 түрүүшүүлдэ гүрэнэй үндэр дээдэ орден хайра барюулаг- даа.

Манай механизаторнууд яһа- лашье һайнаар хүдэлжэ гараа. XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой комбайнер Б. Ч. Лу- дупов 400 гаран гектарай таряа хуряагаа, 6000 гаран центнер таряа сохёо. Комбайнер А. П. Балданов, Б. С. Тугаринов, М. И. Ковалевский, П. Л. Гы- лыков болон бусад энэ жэлдэ һайнаар хүдэлжэ гараа.

Луговодуудай мүрысөөн ту- хай халта тоголтой. Үбһэ ехээр бэлэдхэхэ гээшын удха шанар хүн бүхэндэ эли бэзэ. Сабша- лангай ургаса дээшэлүүлхэ зо- рилгоор аймагай колхоз, сов- хозуудай, «Сельхозтехникын» отделениин луговодуудай отря- дуудай, луговодуудай мүрысөө эмхидхэхэ гэлсэһэн байгаабди. Герасимовска хүдэлөөе һэргээ- жэ, урданайнгаа соло тэхэ- рюулхэ гэгдэһэн юм. Ленинэй ордентэ суута луговод В. А. Ге- расимовай нэрээр сабшалангай ургаса дээшэлүүлхын түлөө хү- дэлөөн дайнай урда тээ орон дотор үргэнөөр дэлгэрһэн юм.

Энэ хэрэг һэргээхэ зорил- гоор үшөө 1972 ондо «Гераси- мовска хүдэлөөе һэргээе» гэ- һэн хуудаһа хэблэжэ гаргаа- бди. Дүй дүршэлыень хуряан- гыгаар тобшолообди, үбһэ но- гооной баян ургаса абаһан лу- говодуудай отрядууд, звено- нуудые, луговодуудые шагна- хын тулада В. А. Герасимовай нэрэмжэтэ шан бии болгоһон тухай КПСС-эй райкомой, ай- магай гүйсэдхэхэ комитедэй тогтоол энэ хуудаһандаа гар- галсаабди.

Эмхидхэлэй, политическэ зо- хихо хүдэлмэри ябуулагдаа һэн. 1972 ондо колхозууд бо- лон совхозуудта герасимовска 28 участок байгуулагдажа, 1480 гектар сабшалан эзэтэй болоод байба. Энэ жэлдэ үшөө 1690 гектар сабшалантай гераси- мовска 29 участок байгуулаг- даа. Эдээн дээрээ 20 мянга га- ран тонно нютагай үтэгжүүл- гэ гаргагдаа, 210 тонно мине- ральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Эдэ участогуудһаа дунда зэр- гээр гектарай 20 центнер үбһэн абтаа. Табан жэлэй эсэс боло- тор герасимовска участогай га- зар 5000 гектар болотороо үр- гэдхэгдэхэ юм. Энэ жэлдэ олон луговодууд үбһэ ногооной ба- ян ургаса абаа. Жэшээнь, Ле- нинэй нэрэмжэтэ колхозой лу- говод Б. Ж. Дансарунов 190 гектар сабшалангай гектар бү- риһөө 36,3 центнер үбһэ абаа. В. А. Герасимовай хүдэлһэн участогта Кировэй нэрэмжэтэ совхозой луговод В. М. Оле- нин хүдэлжэ, гектарай 35 цен- тнер үбһэ хуряагаа. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой, Тельманэй нэрэмжэтэ, Сэлэнгын совхо- зуудай луговодууд һайнаар хү- дэлжэ гараа. Б. Ж. Дансару- нов, Ш. А. Ахмитханов, Г. Д. Цыденов, Н. С. Клюшников В. П. Лозовой болон бусад «Герасимовай шангай лауреа- дай» нэрэ зэргэдэ хүртөө.

1973—1974 онуудай үбэлэй һарануудта һү ехээр һаахын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Бүхы һаалишад, үхэршэд, ту- галшад, тэжээлэй кухниин хү- дэлмэрилэгшэд уялгануудые абанхай, хүдэлжэ байна. Мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд энэ үе соо (октябриин 1-һээ майн 1 болотор) үнеэн бүриһөө 1200 килограмм һү һааха, тугалай сүүдхэ бүриин шэгнүүр 800 граммаар, шахамал бүхэнине— 700 граммаар нэмээхэ уялга абаа. Түрүү коллективүүд ехэ уялга абаа: Сэлэнгын совхозой Вершинскэ фермэ үнеэн бүри- һөө 1583 килограмм, Тельманэй нэрэмжэтэ совхозой Сутайн фермэ — 1280 килограмм, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхо- зой Заланай фермэ — 1300 ки- лограмм һү һааха уялга абаад, хүдэлжэ байна.

«Алтан плуг», «Алтан колос» гэһэн шангууд аймаг дотор ехэ хүндэтэй шангууд болонхой. Хабарай тарилгын дүнгүүдээр мүрысөөндэ илаһан коллектив «Алтан плуг» абадаг гуримтай. Карл Марксын нэрэмжэтэ кол- хозой тракторна-таряан ажа- лай бригадада энэ шан үгтэн- ги.

Газар таряалан, мал ажал эрдэм ухаанай заабариин ёһоор эрхилхын түлөө мүрысөөн мүн лэ өөрынгөө һуури олонхой гэжэ хэлэмээр. Иимэ мүры- сөөндэ илагшадта «Газар та- ряалангаа эрхим һайнаар эр- хилдэг коллектив», «Аймагай хонишон-мастер», «Һү һаалиин мастер» гэһэн нэрэ зэргэ олгог- додог юм.

100 эхэ хонин бүриһөө 90 хурьга табан жэл соо удаа удаагаар абажа, томо болго- һон хонишон иимэ нэрэ зэргэдэ хүртэдэг. Энээнтэйнь хамта «Мал ажалай 1-дэхи классай мастер» гэһэн нэрэ зэргэ ол- гогдодог юм. СССР-эй Ми- нистрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэһөөр салингынь 20 процен- тээр нэмэдэг байна. Аймагай 25 хүн иимэ нэрэ зэргэтэйнүүд. Жэл бүри «Хонишодой үдэр» үнгэргэхэдөө, иимэ нэрэ зэргэ- тэнэй дүрэ-зурагууд улгэгдэдэг гуримтай. 29 һаалишад «Һү һаалиин мастер — мал ажалай 1-дэхи классай мастер» гэһэн нэрэ зэргэтэй.

Мүрысөөнэй ябасын дүн үр- гэнөөр харуулха гэжэ оролдо- дог байнабди. Соёлой байшан- гуудта, клубүүд, культбаза- нуудта, улаан булангуудта «мүрысөөнэй экран» бии бол- гоод, тэндээ мүрысөөнэй ябаса, социалис уялгын дүүргэлтэ ха- руулдагбди. Жаргалантын, За- гастайн, Юрөөгэй, Ноёхоной, Ехэ-Цагаанай соёлой байшан- гууд энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулжа байдаг юм. Сэлэнгын совхозой «Колосок», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой «Ургы», «Шахтёр» гэжэ соелой байшан- гай «Уголёк» гэжэ агитбрига- данууд мүрысөөндэ илагшадта зорюулан, тусхай хуудаһануу- дые гаргажа, түрүүшүүлдэ со- ло дуулдаг байна.

Партиин райком, ажахынуу- дай партийна комитедүүд мү- рысөөндэ түрүүлэгшэдтэ амар- шалга, баясхалан хүргэһэн бэ- шэг эльгээдэг байна. Мүрысэдэг Зэдын аймагтай бэе бэеэ шал- галсаагүй байнабди. Социалис мүрысөө улам тодорхой бол- гохо, тэрэнэй хүмүүжүүлхы үүргэ дээшэлүүлхэ талаар үшөөл хэгдэхээр юумэн бии гэ- жэ ойлгонобди.

С. РИНЧИНОВ,
КПСС-эй Сэлэнгын райкомой секретарь.

Дайнай ветеранай шүлэгүүдһээ

ТҮРЭЛ МИНИИ НЮТАГ

Доржи Жигмытович Жигмы- тов Буряад ороной һайхан ню- тагуудай нэгэн — уужам дэл- гэр Зэдэдэ түрэһэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуехэ дайнай урда тээ жур- налистын гүурһа барижа эхил- һэн юм. Тэрэнэй бэшэһэн мате- риалнууд «Бурят-Монголой комсомолец», «Бурят-Монголой үнэн» газетэнүүдтэ толилогдо- дог байгаа.

Нүхэр Жигмытов Эсэгэ оро- ноо хамгаалгын Агуехэ дайн- да хабаадалсаа. Тэндэ хүндөөр шархатажа, нюдэ муутай бо- лоһон байна. Дайнай һүүлээр Доржи Жигмытович олоннин- тын ажалда хабаадалсаһан, со- вет эмхи зургаануудта хүдэл- һэн.

Нүхэр Жигмытов үнинэй коммунист юм. Мүнөө Доржи Жигмытович Зэдын аймагай Дэрэстэй тосхондо ажаһууна. Энэ нүхэр сүлөөтэй сагтаа ню- таг, орон, зон нүхэд тухайгаа шүлэгүүдые бэшээд туршадаг болонхой.

Доржи Жигмытовэй нэгэ шү- лэгые уншагшадай анхаралда табинабди.

Сэлэнгэ, Зэдын уулзадха дээрэ
Сэсэг набшаар шэмэгдэн һалбарһан,
Шэдитэ наранай толон доро
Шэнэ байдалаар гэрэлтэн түбхинэһэн,
Социализмын арюун тэмсэл соогуур
Соло алдараа суурхуулан алдаршаһан,
Сэдьхэл зүрхыем татан байдаг
Сэнгүүхэн Буряадаим илдам нютаг.
Энэ манай түрэһэн нютаг!
Энэ минии тоонто — Дэрэстэй!
Социалис хубисхалай дүлэн сооһоо
Соёл гэгээрэлэй зула бадаруулһан,
Арадай һургуулиин гуламта сооһоо
Алтан үзэгэй ошо сасаруулһан,
Залуу үетэнэй жагсаал сооһоо
Зоригтой эрэлхэг баатарнуудые хүмүүжүүлһэн
Зүрхэ сэдьхэл омогорхуулан байдаг
Зүлгэ ногоон Буряадаим нютаг.
Энэ манай нарата нютаг!
Энэ минии тоонто — Дэрэстэй!
Ангаһан талаяа ундалуулан амидаруулжа,
Арбай таряан — далайгаа долгилуулһан,
Һүрэг үнеэдээ үүлтэрлүүлэн олошоруулжа,
Һүн горхо дэлбэрүүлэн урдахуулһан,
Табан хушуун малаа үдхэжэ,
Тараг, тоолэй дэлгэн табиһан
Үрэл зүрхыем баясуулан байдаг.
Үргэн Буряадаим баян нютаг.
Энэ манай хэшэгтэй нютаг!
Энэ минии тоонто — Дэрэстэй!
Баян жаргалта байдал сооһоо
Баяр, найрай зугаа дэлбэрүүлһэн,
Буряад, ородой барисаан сооһоо
Бата найрамдал шэрээн байгуулһан,
Хүбүүд, басагадай дуран сооһоо
Хүхюун дууе ханхинаса зэдэлүүлһэн,
Хүрин зүрхыем сэнгүүлэн байдаг
Хүдөө һайхан Буряадаим нютаг.
Энэ манай ашата нютаг!
Энэ минии тоонто — Дэрэстэй!
Агуу багша Ленинэй заабаряар,
Алдарта партиин мэргэн ударидалгаар,
Аха дүүнэртээ алхамаа нэгэдүүлэн,
Асари ехэ хүсэеэ эршэдүүлэн,
Арадайм хүсэл — коммунизм тээшэ,
Амгалан тайбан байдал тээшэ
Ажалай жабхалан, габьяа бадаруулан,
Алхалан ябана хүбүүд, басагаднай!
Эдэ минии ашанар, гушанар...

СССР-эй уран зураашадай гэшүүн Антонина Романовна Бритова Владивосток хотодо болохо уран зурагай зональна выставкэдэ хабаадалсаха юм. «Голой эрьедэ», «Гэр бүлэ», «Эжы» гэхэ мэтэ зурагуудаа выставкэдэ харуулхаар бэлдэжэ, мүлижэ байнхай.

Зураг дээрэ: уран зурааша А. Р. Бритова РСФСР-эй габьяата артистка Ольга Коротковагай дүрые зуража байна.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон·телеграф·радио

БОНН

Шахардуу байдал һуларуулхын түлөө

ТАСС

Уласхоорондын шахар- дуу байдал һуларуулха, эб найрамдал бэхижүүлхэ по- литика бэелүүлгэ элдэб оронуудай профсоюзуудай хоорондохи харилсаа үргэд- хэхэ байна гэжэ немец профсоюзуудай нэгэдэлэй түрүүлэгшэ Г. Феттер «Вельт дер арбайт» гэжэ газетын корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө мэдүүлээ. «Амгалан байдалай үедэ профсоюзуудай хоорондохи харилсаа хүгжөөжэ болоно гэжэ бидэ тоолонобди, — гээд тэрэ хэлэбэ. — Юундэб гэхэдэ, федеральна прави- тельствын бэелүүлжэ бай- гаа харилсаа һайжаруул- ха политикыень дэмжэнэ- бди».

Орон доторой политиче- скэ асуудалнууд тухайда Феттер тогтон хэлэхэдээ, мүнөө үзэгдэжэ байһан элшэ хүсэнэй дутагдалые, һамбаашалан, промышлен- на концернүүд хүдэлмэри- шэдые хашаха харшалхадаа һаатахагүй гэжэ тэмдэглээ.

РАНГУН

ШЭНЭ КОНСТИТУЦИ

ТАСС

Бирмын Союз гэдэг со- циалис республикын кон- ституци баталха тухай тог- тоол Бирмын Союзай Рево- люционно Совет абаба.

Национальна референдум- дэ хабаадагшадай олонхид —90,19 процентнь консти- туциин проектые һайшаа- һан байна. Тиигэжэ тэрэ январиин 3-һаа гүрэнэй үн- дэһэн хуулинь болоо гээд тогтоол дотор тэмдэглэгдэ- нэ.

ГАВАНА

Шуһата фашис диктату- рые Чилиин арад зон илаха байха гэжэ батаар этигэжэ байһан тухайгаа Чилиин Социалис партиин генераль- на секретарь Карлос Альта мирано элирхэйлэн мэдүү- лээ. Эндэ болоһон пресс- конференци дээрэ үгэ хэ- лэхэдээ, тэрэ иигэжэ мэдүү- лээ,: революционно, демок- ратическа ба фашизмда эсэргүү бүхы хүсэнүүдэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ гээшэ мүнөө үеын түрүүшын ээлжээнэй зорилго мүн. Сэ- рэгэй засагаархидай хэһээл- тын хорото аашануудта эсэргүү тэмсэлые, Чилиин Коммунис партиин гене- ральна секретарь Луис Кор- валанине, мүн политическэ хэрэгээр түрмэдэ хаагдаһан бусад хүнүүдые сүлөөлхын түлөө тэмсэлые үргэлжэ- лүүлхэ шухала гэжэ К. Аль- тамирано онсолон тэмдэг- лээ.

Чилиин арадай тэмсэлтэй социалис оронуудай һана- лаа нэгэдэлгын туйлай ехэ удха шанарые Чилиин со- циалис партиин генеральна секретарь тэмдэглэһэн бай- на.

К. АЛЬТАМИРАНЫН ХЭҺЭН ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ

ТАСС

БУЭНОС-АЙРЕС

Чилиин компартиин уряал

ТАСС

Чилиин патриодуудтай һа- налаа нэгэдэлгэеэ улам шан- гадхаха гэһэн уряалтайгаар Чилиин Коммунис парти дэлхэйн олониитэдэ хан- даба. Чилиин Компар- тиин генеральна сек- ретарь Л. Корваланай, мүн фашис засагаархидай түрмэ түшэнүүдтэ хаагдаһан бу- сад олон хүнүүдэй ами на һанда аюул тохёолдохоёо байна гээд эндэ тараагда- һан мэдүүлгэ доторнь хэ- лэгдэнэ.

Сэрэгэй засагаархид Чи- лиин тон олон хүнүүдые хю- даа гэжэ энэ документ соо тэмдэглэгдэнэ. Имагтал үн- гэрэгшэ жэлэй октябриин 19-һөө 22 хүрэтэр Чилиин 71 эрхэтэн, гол түлэб хү- дэлмэришэд буудуулжа алуулагдаһан байна.

Компарти хадаа һаналаа нэгэдэлгын үргэн ехэ хү- дэлөө дэлгэрүүлхые уряал- ба.

ГАВАНА

Элдэб янзын, һайн шанартай эд бараа ехээр гаргаха

ТАСС

Улад зондо һайн шанар- тай эд бараа ехээр үгэхэ— иимэ уряа доро Кубын хүнгэн промышленностиин ажалшад хүдэлнэ. Сүлөөтэ аралай национальна һайн дэр — революциин илаһаар 15-дахи жэлэй ойе тэдэнэр үйлэдбэриин горитой туй- лалтануудаар угтаа һэн.

1973 оной түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ, энээнэй урда тээхи жэлэйхидэ орходоо 61 миллион песо мүнгэнэй үлүү ехэ продукци үйлэдбэ- рилэгдөө. Үргэн хэрэглэм- жын олон янзын сортын эд бараан гаргагдадаг болоо, тэдэнэй шанар ба газаа та- лань һайжараа.

Мүнөө гараад байһан жэлдэ энэ һалбариин гар- гадаг продукци нилээд ехэд- хэгдэхэ байна. Энэ хадаа Кубын ажалшадай һуудал байдалые улам саашадань һайжаруулха ябадал ханга- ха юм. Энэ зорилго шиид- хэхын тулада Кубын хүнгэн промышленностиин хүдэл- мэрилэгшэд эд хэрэгсэлэйн- гээ эрхим шанарай түлөө хэдэг тэмсэлээ улам шан- гадхаха, дүршэл мэргэжэ- лээ ходо дээшэлүүлжэ бай- ха гэһэн уялга абаа.

ЛОНДОН

ВИЛЬСОНЭЙ МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Англиин консервативна правительствын ябуулдаг политика орон дотор бэр- хэшээлтэй байдал тохёол- дуулаа гэжэ хэблэлдэ мэ- дүүлгэ хэхэдээ, Англиин лейборис партиие толгойлог- шо Гарольд Вильсон мэ- дүүлээ.

Экономическа бэрхэшээл- нүүдые гадаадын политикын шалтагаануудаар гү, али ха- лаанһаа гадуур горнягуудай хүдэлмэри хэхээ арсаһан баримтаар сагааруулха гэ- жэ консерваторнуудай гар- гаһан һэдэлгые тэрэ эрид буруушаагаа. Англи хадаа шахтёрнуудай тэмсэл хэхэ- һээ бүри урид, мүн нефть худалдаха ябадалда араб оронуудай хорилто хэхэһээ урид экономическа талаараа хүсэдөөр һандаралгын урда тээ байгаа һэн гэжэ Виль- сон онсолон тэмдэглээ. «Хэ- зээ хэзээнэйхиһээ түргөөр Англида үнэ сэн дээшэлнэ» гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Хитадай армиин тушаалтадые һэлгүүлэн томилжо байһан тушаа газетын хэблэлэй мэдээсэлнүүд

Хитадай хүтэлбэрилэгшэ- дэй дунда, энэ удаа Хита- дай армиин дээдэ командо- ванида болоһон ээлжээтэ һэлгэлтэнүүдые гадаадын хэблэл үргэнөөр шэнжэлнэ. Хитадай сэрэгэй ехэ ехэ округуудтахи дээдэ ту- шаалтад һэлгэгдэнхэй. За- саг гартаа абахын түлөө тэмсэл эдэ һэлгэлтэнүүд үргэлжэлһөөр гээд элир- хэйлнэ гэжэ политическэ шэнжэлэгшэд тэмдэглэнэ. КПК-гай X съезд тухай американ «Нью-Йорк таймс» газетэ бэшэхэдээ, Хитадай хүтэлбэрилэгшэ- дэй баталан хэлэһэнэй ёһоор, энэнь «нэгэдэлтэй байһые гэршэлхэ» зорилго- той гэжэ мэдээсэнэ. Энэ съезд Хитадай дээдэ ту- шаалтадай дундахи поли- тическэ бүлэглэлнүүдэй хоорондын тэмсэлые улам шанга болгоһон байна гээд газетэ бэшэнэ.

Армиин командованида болоһон энэ ехэ һэлгэлтэ Линь Бяогой тала бариг- шадые доро дараха зорил- готойгоор Мао Цзэ-дунай бэелүүлжэ байгаа ябуул- гын хоёрдохи шатань боло- но гээд Ассошиэйтед Пресс агентство тэмдэглэнэ. Ушар юуб гэхэдэ, энэ талаар КПК-гай X съезд дээрэ хэг- дэһэн түрүүшын алхам арми дотор урагшагүйдэ- һэн байгаа ха.

«Соёлой хубисхал» хэ- һэн «зүүнэй тала бариг- шадай» ба «прагматигуу- дай» хоорондо засаг гартаа абахын түлөө тэмсэл боло- но гээд хэблэлэй материал- нууд дотор хэлэгдэнэ. Хи- тадай хэблэлдэ конфуциан- ствын шүүмжэлэгдэдэг бай- һан дээрэһээнь иимэ ушар болоно гэжэ зарим газетэ- нүүд тоолоно. Конфуциан- ство гээшэ экономикоёо һа..жаруулхые, һуралсалай хүдэлмэри гуримшуулхые хүсэһэн «прагматигуудай» ябуулганууд ха гээд «зүү- нэй тала баригшад» ойлго- но.

«Соёлой хубисхалай» үедэ шүүмжэлүүлэгдэбэшье, ту- шаалһаа буулгагдаагүй бай- һан хүнүүд мүнөө сэрэгэй командованида һэлгэгдэн томилогдоо гээд гадаадын олонхи адаглагшад тэмдэг- лэнэ. Хитадай дээдэ зин- даата офицернүүдэй шэнэ тушаалнуудта гол түлэб «хуушанай маоистнууд» та- бигдаа гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство мэдээсэнэ.

Хитадай армиин коман- дованида болоһон һэлгэл- тэнүүд Пекинэй хүтэлбэ- рилэгшэдэй «тогтууригүй һууритай байһые» элирхэй- лэн гэршэлнэ гээд гадаа- дын информационно агент- ство мэдээсэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй дүн һургаал болог

аймагай совхозууд жэл бү- хэндэ намарай эртын паар ехээр хахалжа, ороохо та- ряанай һайн ургаса абана.

Газараа муугаар эдлэн хэрэглэдэг ажахынуудта ха- рахадаш, хэзээдэшье ажа- лайнь эмхидхэл, журам һу- ла, агротехникын заабари- нууд ёһоор сахигдадаггүй. **Газарынь гүйхэнөөр, далан- тайгаар хахалагдаһан бай- даг. Плугуудайнгаа урда ху- тага хэзгүй ябадаг.** Энээн- һээнь боложо, таряалангынь буртаг үбһэ, үрмэдэһэндэ дарагдана, ургасань яяр муу байдаг.

Эгээл тиимэ байдал Түн- хэнэй аймагай «Маяк» кол- хоздо, Зэдын аймагай «Ок- тябрьский», «Заречный» совхозуудта, тэндэхи «Ком- мунизм», Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозуудта, Яруунын аймагай «Друж- ба», «Коммунизм» колхо- зуудта, Нарһатын, Иисэн- гын, Яруунын совхозууд бо- лон бусад ажахынуудта үзэгдэдэг.

Агротехникын заабарине тоодоггүй, газараа хахалха- даа, плугуудтаа урдань ху- таганууды тодхонгүй, аг- регадһаа борной, хадхуургай каток шагтагалангүй ябадаг, үрэһэ тариһанай һүүлдэ хүрьһэ нягтаруулан даруул- даггүй ушар захагүй.

Энээнһээмнай мүртэй ур- гаса гарахагүй гэжэ ойлго- жо байгаад, зарим ажахы- нууд жэлһээ жэлдэ муу, тарилгын шанарта хүргэг- дөөгүй үрэһэ тарина ха юм. Зарим колхоз, сов- хозууд үрэһэеэ бага нор- моор, гүйхэндэ тарина, таа- рамжатай хаһа болзорыень алдана. Һүүлэй үедэ таряа- най үрэһэ хэрээһэлүүлэн, нарин зуруудтайгаар тари- хаяа болижо байнхай. Олон- хи ушарта севооборот сахиг- данагүй.

1973 ондо республикын ажахынууд аяар 526,7 мян- ган гектар газарта хабар ха- халжа таряа гэхэ гү, али энэнь бүхы тарилгын 64 процентнь болоно. Сэлэн- гын, Хэжэнгын аймагуудта бүхы тарилгынь газарай 70 процентнь хабар хахалагда- жа тарилгдаа. Иигэжэ бай- хадань хаанаһаа ехэ ургаса абтахаб даа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ сэбэр пааршье һайнаар элдүүри- лэгдэхэеэ болишоо. Хаһа сагтань элдүүрилээгүй дээ- рэһээнь сэбэр паар буртаг үбһэндэ дарагдана. Иимэр- хүү байдал Баргажанай, Хурамхаанай, Хэжэнгын ай- магуудта үзэгдэнэ. Үнэндөө, манай эндэ сэбэр паар хуу июниинь тэн болотор һара хахадай хугасаа соо хаха- лагдаха, һайса элдүүрилэг- дэхэ ёһотой. Тиигээд бүхэ- ли зундаа, намар орой бо- лотор тэрэнээ буртаг үбһэ- гүй сэбэр байлгаха шухала.

Эрхим шанартай үрэһэн— үндэр ургасын эхин гэлсэдэг гээшэ. Гэбэшье республи- кын олохон аймагуудта муу шанартай үрэһэн тариг- дадаг зандаа. Шэнэ 1974 ондо таригдаха үрэһэ хү- рэнгэшье һайнаар сэбэрлэг- дэнэгүй.

Нёдондо «Георгиевский» совхоз бүхы 12,8 мянган центнер үрэһэнэйнгөө 8432 центнерынь тарилгын ша- нарта хүргэнгүйгөөр таряа. Баһал иимэрхүү байдал Хурамхаанай аймагай Гаар- гын, Аргатын совхозуудта, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз- до, Яруунын, Мухар-Шэбэ- рэй аймагуудта үзэгдэнэ.

Ажахынуудые эрхим ша- нартай үрэһөөр хангаха та- лаар Буряадай хүдөө ажа- хын туршалгын станци, хү- дөө ажахын институт ехэхэн туһа хүргэхэ, колхоз, совхоз бүхэндэ үрэһэнэй сортнуудые һэлгэжэ, шэнэл- жэ үгэхэ зэргэтэй. Саашадаа эрхим сортын һайн үрэһэ ургуулдаг тусхай бригада- нуудые олоор аймаг бүхэндэ эмхидхэхэ саг ерээ.

Тусхай газар даажа аба- һан, бүхы хэрэгтэй техни- кээр хангагдаһан звенонууд лэ кукуруза, куузнку, хар- таабха болон бусад корне- плодуудые ехээр ургуулна. Харин тиимэ саг үргэлжэ хүдэлхэ звено эмхидхээгүй, газараа бодото эзэдтэй бол- гоогүй ажахынуудаал куку- руза, куузику, хартаабхын мүртэй ургаса абтанагүй бшуу. Жэшээнь, нёдондо Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоздо кукурузань яһала һайнаар ургажа байһан аад, ёһоор харууһалагдаа- гүй, бодотоор харюусаха эзэгүй байһан дээрэһээ эсэс- тээ тэрэнь хосоршоо.

Түнхэнэй аймагай «Восточные Саяны» колхозой кукурузашан В. Д. Машки- нов жэл бүри гектар бүхэн- һөө 150 центнер ургаса абана. Хяагтын аймагай «Родина» колхозой кукуру- зашан Г. Дампилов баһал һайн ургаса абадаг. Тэдэнэр дааһан ажалдаа харюусал- га ехэтэйгээр хандажа, газар дээрээ түхэреэн жэл соо оролдожо хүдэлхэдөөл, ам- жалта туйлана.

Ажахы бүхэндэ саг үргэл- жэ хүдэлхэ, ондоо ажалда һамааруулагдахагүй звено- нуудые эмхидхэхэ, тэндэ ха- рюусалга ехэтэй, шадамар бэрхэ хүнүүдые табиха хэ- рэгтэй.

Газараа муугаар үтэг- жүүлдэг дээрэһээнь олонхи аймагуудта ороохо таряан, кукуруза, хартаабха багаар абтана. Жэшээнь, 1972 ондо бүхыдөө 1200 мянган тонно шэбхэ таряалан, сабшалан дээрэ гаргаг- даһан байбал, үнгэр- һэн жэлдэ тэрэнһээ бага миил 113 мянган тонно гар- гагдаа. Илангаяа Бэшүүрэй, Зэдын, Кабанскын, Зага- райн, Мухар-Шэбэрэй, При- байкалиин, Түнхэнэй, Хэ- жэнгын аймагуудта шэбхэ бага гаргагдаа. Мүнөө хаа хаанагүй машина, техникын сүлөө байбашье һаань, та- ряалан, сабшалан дээрэ наг шэбхэ гаргаха хүдэлмэ- ри ёһоор эхилээгүй шахуу. Энэ яашье хүлисэшэгүй.

Минеральна үтэгжүүлгые бодомжотой зүбөөр хэрэглэ- жэ шадабал, ороохо таряа- най, бусад ургамалнуудай ургаса хараа байса дээшэ- лүүлдэг. Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхоздо муушаг үрэжэлтэй сабшалан дээрэ азотно болон фос- форно үтэгжүүлгэ 300 гек- тарта тарааһаниинь га бү- риһөө 20,8 центнер үбһэн абтаа. Тиимэ үтэгжүүлгэ оруулаагүй газарһаань гек- тарай 10 центнер үбһэн аб- таа юм. Гэхэтэй хамта Бэ- шүүрэй аймагай «Рассвет», «Победа» колхозуудта, Бо- донгуудай совхоздо, Барга- жанай аймагай Карл Марк- сын нэрэмжэтэ, Уланай колхозуудта, Зэдын аймагай Оёорой совхоздо, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, мүн бусадшье олохон ажахы- нуудта минеральна үтэг- жүүлгэ муугаар хадагалагда- жа, тэрэнь шанараа гээнэ. Минеральна үтэгжүүлгые буруугаар хэрэглэхэ яба- далшье үзэгдэдэг. Азотно, фосфорно, калийна үтэг- жүүлгые тарааха соонь бул- тыень холижо, газарайнь хүрьһэ танижа, картограм- мын ёһоор, зүб нормоор оруулхадал ашаг үрэ ехэ үгэхэ байна. «Сельхозтех- никын» аймагуудай нэгэдэл- дэ, ажахынуудта минераль- на үтэгжүүлгэ хадагалха һайн складуудые түхеэрхэ саг ерээ.

Үшөө нэгэ шухала асуу- дал юуб гэхэдэ, бүхы ма- шина, техникые һайнаар заһабарилха, хабарай та- рилгада хаһа сагтань бэл- дэхэ гээшэ шиидхэхы удха шанартай. Олохон ажахы- нуудта техникэ заһабарилга унжагайруулагдахаһаа гад- на, муу шанартайгаар хэг- дэнэ. Заһабарилагдаа гэһэн сеялкэнүүдые шалгажа үзэ- хэдэ, дискнүүдынь, хоорон- дохи забһарынь, мүн үрэһэ- нэй шланг, пружинэнүүдынь хүдэлгэгдэжэ туршагдаагүй, тааруулагдаагүй байдаг. Эдэ бүгэдэһөө эсэстээ тарилга муу шанартайгаар хэгдэжэ, ургасань эрид доошолно ха юм.

Һалхинда үлеэгдэжэ, уһа- най урадхалда нуража гэм- тэдэг хүнгэн, элһэлиг хүрь- һэтэй газартай Хориин, Хяагтын, Сэлэнгын, Зэдын болон бусадшье аймагуудай колхоз, совхозууд таряалан- гаа һалхинһаа хамгаалжа абаха тушаа анхарал бира- тай табинагүй. Энээнһээ бо- ложо, нилээд ехэ газарай хүрьһэн жэл бүри муудажа, зариманиинь хэрэглэмжэһээ оройдоо гаража байна. Һал- хинда үлеэгдэжэ муудадаг хүрьһэтэй газараа дисктэй лущильнигаар элдүүрилхэ- дэнь, хүрьһэниинь бүри ехээр гэмтэнэ, тариһан ур- гамалыншье хосорно. Тии- мэ газарые шаблаагүй анза- һатай плугаар хахалха гү, али хүрьһыень миин доо- гуурнь зөөлэрүүлдэг плу- гаар элдүүрилдэг болохоёо зарим агрономууд, ажахы- нуудай хүтэлбэрилэгшэд юундэшьеб айдаг. Олонхи ажахынуудта тусхай тиимэ техникэшье бии болонхой.

Тиимэһээ һалхинда үлеэг- дэжэ муудадаг хүрьһэтэй газарые хаа хаанагүй шэнэ гуримаар элдүүрилдэг бо- лохо сагнай ерээ. Шэнэ 1974 ондо энээн тушаа урагшаа эрид алхам хэхэ ёһотойбди.

Уһалагдадаг газарые зү- бөөр хэрэглэхэ тухай хоёр үгэ. Ажахынуудта уһалаг- дадаг сабшалан, таряалан яһала бии. Гэбэшье респуб- лика дотор элдэб шалта- гаанаар 7—20 мянган гек- тар газар уһалагдангүй үлэнэ. Уһалагдадаг газарай ургаса заримдаа хуурай добо газарайхиһаашье дээшээ гаранагүй. Уһалууриин һу- баг ханаабууд, хаалта тү- хеэрэлгэнүүд гүйсэд хэрэг- лэгдэнэгүй, оньһон бүлүүр станцинууд мүртэй хүдэл- гэгдэнэгүй.

Табан жэлэй шиидхэхы дүрбэдэхи жэлдэ манай колхоз, совхозууд таряа- лангай га бүриһөө 12,5 центнерһээ бага бэшэ урга- са абажа, хамта 680 мянган тонно таряа хуряаха, гек- тарай 100 центнер хар- таабха, 180 центнер овощ, 175 центнерһээ бага бэшэ кукуруза, сабшалангай га бүриһөө 15,5 центнер үбһэ хуряахын түлөө тэмсэхэ бо- лоно. Энээниие бэелүүлхын түлөө бүхы механизатор- нууд, таряашаднай социа- лис мүрысөөндэ эдэбхитэй- гээр оролсохо, эршэмтэй- гээр хүдэлхэ байһаниинь лабтай.

Б. НИКОЛАЕВ,
КПСС-эй Буряадай обкомой хүдөө ажахын таһагые даагшын орлогшо.

САЯАНҺАА ВИТИМ ХҮРЭТЭР

ҮНДЭР ШАГНУУД БАРЮУЛАГДАБА

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор үнгэрэгшэ жэлдэ таряашадай, газар таряалангай бусад хүдэлмэрилэгшэдэй социалис мүрысөөн орон доторнай үргэнөөр дэлгэрээ бэлэй. Тэрэ мүрысөөндэ Загарайн аймагай колхоз, совхозуудай механизаторнууд, таряашад эдэбхитэйгээр оролсон, ажал хүдэлмэридөө муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа гараа. Тиигэжэ аймагай газар таряалангай хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа 12 хүн онсо шалгаржа, ССР Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Эндэхи «Дружба» совхозой луговод Цыдып Содномович Чернинов Октябриин революциин орденоор, Эрхирэгэй совхозой отделениие эрхилэгшэ Мижит-Доржо Цыдыпович Дондуков, Онохойн совхозой звеньевой Ксения Ефимовна Спиридонова гэгшэд Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаба.

Республикын Верховно Соведэй депутат И. Д. Черняков шагнагдагшадые хани халуунаар амаршалба.

ЭРДЭМЭЙ КАНДИДАТ БОЛОБО

Эрхүүгэй Ждановай нэрэмжэтэ гүрэнэй университедэй түүхын ба хэлэ бэшэгэй факультедүүдэй эрдэмтэдэй нэгэдэмэл соведэй заседани дээрэ Бадма Шаркуевич Доржиев түүхын эрдэмэй кандидадай диссертаци амжалтатайгаар хамгаалба, Энэ нүхэр Зүүн-Сибирнин культурын институдай КПСС-эй түүхын кафедрын ахалагша багшаар хүдэлдэг юм.

«Хүдөө ажахыда түрүү дүй дүршэл дэлгэрүүлхэ талаар (1965—1970 онууд) Буряадай АССР-эй партийна организацинуудай ажал ябуулга» гэһэн темээр тэрэ диссертаци бэшэһэн байгаа. Тэрэниие бэшэхын тула республикын хүдөө нютагуудаар оло дахин ябажа, энэ асуудалаар КПСС-эй райкомуудай, партийна эхин организацинуудай хэһэн хүдэлмэритэй танилсаһан, һайса шэнжэлэн үзэһэн байха юм.

Научна хүтэлбэрилэгшэ — Эрхүүгэй университедэй доцент И. Ф. Суворов, Буряадай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай профессор Н. П. Егунов, Эрхүүгэй багшанарай институдай доцент П. Ф. Кураков болон бусад нүхэд Бадма Шархуевичай шэнжэлгэдэ һайн сэгнэлтэ үгэһэн байна. Тиигэжэ Б. Ш. Доржиевта түүхын эрдэмэй кандидадай нэрэ зэргэ олгохо гэһэн шиидхэбэри абтаа.

ҮБЭЛДӨӨШЬЕ АМАРХАДА ЗОХИД

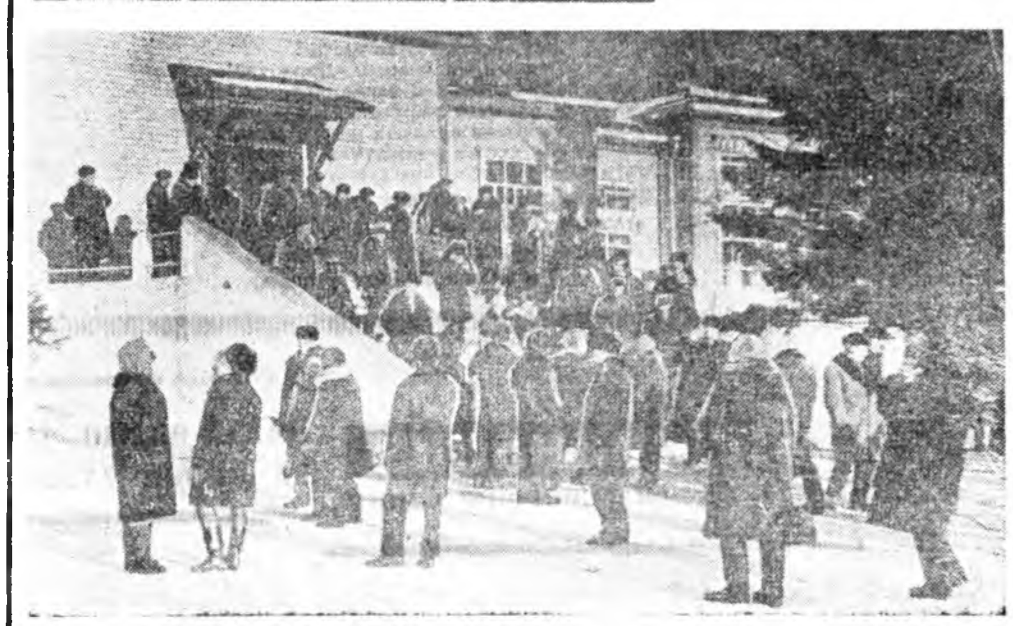

Саяан үндэр уулын хормойдо түбхинэһэн «Аршан» курорт. Энэмнай манай республикада түрүүшынхеэ түбхинэһэн курорт. Мүнөө эндэ үбэл түлэг дундаа, хада майла сагаан хүнжэлөөр бүрхөөгдэнхэй. Гансал түргэн урасхалта Хэнгэргэ гол үбэлэй ямаршье хүйтэндэ хүрэдэггүй тула үдэр, һүнигүй шааян хүүен урдаһаар. Түрүүшынхеэ эндэ амархаяа ерэһэн ажалшад аршаан булагай шэмэ, агаарайнь сэбэр һайханиие магтан хөөрэлдэжэ ябадаг лэ. Ээлжээтэ амаралтадаа эндэ ерэгшэдэй мэдэлдэ үгтэһэн, һүүлэй үеын техникээр хангагдаһан поликлиникэ, физио-кабинет, столово, клуб, библиотекэ бии.

— Үнгэрэгшэ жэлэй намар аршаан ууха шэнэ павильон ашаглалгада тушаанхайбди. Урдандаа байдаг хуушан павильоной аршаанай шанар бага зэргэ муудаһан юм, —гэжэ курортын главна врачай орлогшо С. П. Тарасов хөөрэнэ.

Павильон соонь врачай заабаряар ууха дулаан аршаантай гурбан кран ханадань тодхоотой, хүйтэн аршаан газар дороһоо бурьялан гарана. Эндэ ерэжэ амарха дуратаншуулай тоо жэл бүри олошорно. Мүнөө эндэ хоёр гэр баригдажа, хабар болотор ашаглалгада үгтэхөөр хараалагдана. Нэгэн соонь столово нээгдэхээр түсэблэгдэнхэй. Энээнһээ гадна, урдандаа нэгэ доро 16 хүнэй ородог байһан эрэшүүлэй ванна корпус мүнөө 32 хүниие хангадаг болоо. Мүн шэнэ бани, 15 машинын байха гараж ашаглалгада үгтэһэн байна. Урдань амарагшадай зарим байранууд түлеэгээр дулаасуулагдадаг байһан һаа, һаянай халуун уһаар дулаасуулагдадаг болонхой.

«Аршан» курортдо амархаар, махабадаяа һайжаруулхаар ерэгшэдые эндэхи врачнар. медицинскэ сестранууд илдам дулааханаар угтажа, амарагшадай баяр баясхаланда хүртэнэ. Буряадай АССР-эй габьяата врачнар А. Н. Желаева, В. А. Лисина, Н. С. Батороев, поликлиникын ахалагша медицинскэ сестра А. П. Мурашова, физиокабинедэй медицинскэ сестра Татьяна Рыбакова, эрэшүүлэй ванна корпусой медицинскэ сестра Г. Н. Воат, элүүржүүлгын физкультура хүтэлбэрилдэг кабинедэй инструктор С. Д. Таряшинова болон бусадай нэрые онсо тэмдэглэмээр.

— Би хото үбшэнтэй хүм. Түрүүшынхеэ амархаяа ерэһэнби. Уһандань аргагүй таараба гээшэ хаб. Хэдэн жэлэй урда бусад область, хизаарнуудай курортнуудта амараа һэм... Хойто жэлдэ дахин лэ ерэхэ хүсэлэнтэйб, — гэжэ Зима хотоһоо ерэһэн модошо дархан П. С. Пильгуй хүхюутэй баяртай байгаа һэн.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Аршаан булагай павильон соо. 2. Амарагшад үдын хоол бараад гаража ябана.

АВТОРАЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин баталан абаһан Хуулинууд.

Хоёрдохи хуудаһанда.

«Шэнэ шэнжэ шанар» — В. Алешинагай корреспонденци. Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд.

Гурбадахи хуудаһанда.

«Шэнэ зорилгонуудай урда тээ» — А. Буиновай статья. Нютаг нютагай һонин. Хилын саана.

Дүрбэдэхи хуудаһанда.

Республикын ба орон доторой һонин. «Гоё һайханиие бадаруулагшад» — К. Зыковэй корреспонденци.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

13.05 — Һүүлэй һонин. 13.10 — Һурагшадта — «Будильнигэй» программа харуулагдаха. 13.40—«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 14.40 — 14.50 — Забһарлалга. 14.50 — Һурагшадай амаралтын үдэрнүүдэй үедэ. «Забһарлалгын урда тээ 0:1» — Польшын телевизионно уран һайханай фильм. 4-дэхи сери — «Бегство». 15.20 — **Үнгэтэ теелвидени.** «Киногоор аяншалагшадай клуб». 16.15 — **Үнгэтэ телевидени.** Шайбатай хоккейгээр эдиршүүлэй уласхоорондын мүрысөөн. ЧССР—США. (3-дахи үе, суранзан бэшэлгэ). 16.55 — **Үнгэтэ телевидени.** «Мороз и солнце» — фильм-концерт түрүүшынхиеэ харуулагдаха. 17.20 — Уласхоорондын панорама. 17.50 — «Разные люди» — телевизионно зүжэг. 7-дохи бүлэг — — «Арбадахи «А». 18.50 — 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа. 19.30 — «Хүгжэмтэ киоск». 20.00 — **Үнгэтэ телевидени.** Шайбатай хоккейгээр эдиршүүлэй уласхоорондын мүрысөөн СССР — Канада. Ленинградһаа дамжуулга. 22.15 — 22.25 — Забһарлалга. 22.25 — «Кинопанорама». 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ харуулна:

20.00 — «Солярис» — уран һайханай фильм (2-дохи сери). 21.30 — Концерт.

ПОНЕДЕЛЬНИК, ЯНВАРИИН 7,

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

14.35 — Һүүлэй һонин. 14.45 — Һурагшадай амаралтын үдэрнүүдэй үедэ. «Забһарлалгын урда тээ 0:1» — Польшын телевизионно уран һайханай фильм. 5-дахи сери — «Вниманис, детектив!» 15.15 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүгжэмэй почто». 15.45— **Үнгэтэ телевидени.** «Лэсси» — США-гай телевидениин уран һайханай фильм. 4-дэхи сери — «Ойн ханинар». 5-дахи сери — «Туулайнад». 16.35 — Һурагшадта — «Орлёнок» телестудиин эдир корреспондентнүүд Советскэ Союзай Герой, СССР-эй габьяата лётчик-испытатель, авиациин генерал-майор В. С. Ильюшинтэй уулзалга. 17.20 — Кинопанорама. 18.50 — 19.00 — Забһарлалга. 19.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ харуулна:

19.30 — Коми АССР-эй дуу, хатарай ансамблиин концерт. 21.00 — Телевизионно һонин. 21.20 — «Уласхоорондын шэнжэлэл».

«Орбита» харуулна:

21.45 — **Үнгэтэ телевидени.** «Хүхюу дуунуудаар, хурса үгэнүүдээр». Хүдөөгэй агитбригадануудай Бүхэроссин харалгын лауреадуудай концерт. 23.20 — 23.30 — Забһарлалга. 23.30 — **Үнгэтэ телевидени.** «Москвагай шэнэ цирк» — телевизионно документальна фильм. 24.00 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна:

19.30 — **Үнгэтэ телевидени.** Л. Бетховен. 4-дэхи симфони. 20.25 — «Семнадцать мгновений весны» — телевизионно уран һайханай фильм (9-дэхи сери).

ҺУРАГШАДАЙ АМАРАЛТЫН ҮЕДЭ

«СССР — минии Эхэ орон» гэһэн һурагшадай болон пионернүүдэй Бүхэсоюзна аяншалга үргэлжэлһөөр. 1973—74 онуудай һуралсалай жэлдэ үнгэргэгдэхэ аяншалга гурбан шатаһаа бүридэнэ.

Республикын аяншалагшадай пионернүүдэй болон һурагшадай отрядууд түрүүшынь шата гаталанхай. Тиин эдэнэр бэе бэедээ айлшалалсажа, музей, Ленинэй таһалга, түрэл орон соогуураа аяншалһан тухайгаа, бэшэшье мэдэхэ шадаха дүй дүршэлөө хубаалдана, андалдана. Аймагайнгаа колхоз, совхозуудай даабаряар эм домдо хэрэгтэй шухаг ургамал суглуулһан, гоё һайхан байгаалияа хамгаалха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадаһан, дайнуудта хабаадаһан ветерануудтай уулзалга үнгэргэһэн байха юм. Үнгэрһэн түрүүшын шатын дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, нилээд ехэ ажал хэгдэжэ, янза бүриин шухала экспонадууд суглуулагдаа, зузаан дэбтэрнүүд бэшэгдээ.

«50 жэл — Ленинэй нэрэтэй» гэһэн комсомолдо ба пионернүүдтэ В. И. Ленинэй нэрын олгогдоһоор 50 жэлэй ойдо зорюулагдан, орон дотор эхилһэн аяншалгын хоёрдохи шата эхилбэ. Энэ шатын турша тус отрядууд оронойнгоо суута хото городуудаар аяншалжа, аха нүхэдэйнгоо дайшалхы хэрэгүүдтэй танилсаха юм. Сэлэнгын аймагай һургуулинуудһаа 200-гаад хүбүүд, басагад түрэл оронойнгоо олон хотонуудаар айлшалхаар хараална. Жэшээнь, Ноёхоной дунда һургуулиин эдир түүхэшэд Волгоград, Владивосток хотонуудаар айлшалха. Гусиноозёрск хотын һургуулиинхид болон пионернүүдэй байшангай отряд Хара далайн эрьедэхи городуудта хүрэхэ зорилго урдаа табина. Мүн Новоселенгинскын, Загастайн, Харганаагай, Сэлэн-Дүүмын һургуулинуудай һурагшад Киев, Эрхүү, Ангарск, Новосибирск болон Дунда Азиин хотонуудай түүхэтэ газарнуудтай танилсажа ерэхэ хүсэлэнтэй. Дээдэ-Тайлсын, Дээдэ-Хэжэнгын, Дүтэлүүрэй ба нэгэдэхи интернат һургуулинуудай хизаар ороноо шэнжэлэгшэд оронойнгоо ниислэл Москва хото ошобо.

Ленинэй түрэһэн Ульяновск хотын түүхэтэ газарнуудтай танилсахаар Доодо-Жэрэмэй һургуулиин эдир түүхэшэд аян замдаа мордобо. Түүхэтэ газарнуудаар барагдашагүй Ленинградтай Михайловкын һургуулиинхид танилсаха юм. Мүн Түнхэнэй аймагай Горхоной һургуулиин һурагшад Ереван хото айлшалхаар холын аян замда гараба.

Отряд бүхэн тусхай даабаритай. Тэрэнээ дүүргэһэн тухайгаа һургуулиингаа бүхы һурагшадай, багшанарайнгаа урда гурбадахи четвертиин эхеэр элидхэхэ юм. Хоёрдохи шатын түсэбөөр замда гараһан эдир түүхэшэдтэ һонирхолтой аяншалгаар үбэлэйнгөө амаралта түгэсхэжэ, шэнэ хүсэ шадалаа эршэдэн һуралсалаа эхилхыень юрөөе!

Л. ПОХОЕВА,
Хүүгэдэй аяншалагшадай станциин методист.

ФАБРИКЫН ДЭРГЭДЭ— ПОЛИКЛИНИКЭ

Хяагтын урда захада трикотажна фабрикын ажалшадай һуудаг тосхон оршодог эндэхи хүдэлмэришэд аргалуулхаяа, бэеынгээ элүүр энхые шалгуулхаяа хотын поликлиникэ ошоходоо нилээд горитой сагаа гаргашалдаг һэн.

Предприятиин дирекци болон аймагай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд ажалшад тухайгаа анхаралаа табижа, фабрикын дэргэдэ багахан поликлиникэ нээһэн юм. Дүршэлтэй врач Долгор Линховоевна Дамбаева, хэдэн дежурна сестранууд эндэ хүдэлнэ. Хүн зоноо үбшэнһөө һэргылхэ ажалтай Долгор Линховоевна хүдэлмэришэдэйнгөө дунда хүндэтэй болонхой. Хотын поликлиникын стоматолог тусхай үдэрнүүдтэ эндэ ерэжэ, үбшэнтэниие үзэдэг.

Энэ жэлэй туршада фабрикын хүдэлмэришэдэй, гэр бүлынь гэшүүдэй элүүр энхэ байхын тулада ехэ ажал хэгдэхээр хараалагдана. Түрүүшын кварталда предприятиин дэргэдэ 25 хүнэй һууритай профилактори нээгдэхэ юм. Киранай шабараар байра дээрээ аргаламжа хэхын тула багахан, дачын түхэлэй гэрнүүд баригдажа, һаядаа, ашаглагдахань. Тиихэдэнь лэ фабрикын ажалшад холо курортнуудта ошолтогүй тэндээ амарха, бэеэ аргалха арга боломжотой болохонь ха юм.

А. СУРМАЧ.

Зураг дээрэ: врач Д. Л. Дамбаева ажалдаа.

Авторай фото.

ОРДЕНТО АХА ДҮҮНЭР

Кабанскын аймагай Байгалай совхозой мэдээжэ механизатор Афанасий Петрович Зорин хори гаран жэлдэ энэ ажалда хүдэлнэ. Тэрэ энээнһээ урда тээ хэдэн дахин аймагай чемпион боложо, СССР-эй арадай ажахын туйлалтануудай выставкын медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Үнгэрһэн жэлдэ Афанасий Петрович Зорин ургаса хураалгые богони болзор соо, гээлтэ хоролтогүйгөөр хураахын түлөө социалис мүрысөөнэй эхи табяа һэн. Нүхэр Зориной хүдэлдэг бригадынхид гектар бүриһөө дунда зэргээр арба наймаад центнер ороохо таряа хадажа абаһан байгаа. Һаяхан ажахын эрхим механизатор Зорин Ленинэй орденоор шагнагдаба. Энэ баяртайнь дашарамдуулан, өөрынь дүү, энээнһээ урда тээ республикын мэдээжэ һаалишан ябаһан, һаалиин фермые даагша Мария Петровна Никонова хамагһаа урид амаршалаа. Нүхэр Никонова өөрөөшье Ленинэй ордендо хүртэнхэй юм. Тиигэжэ тэдэнэй бүлэдэ хоёр ордентон бии болобо.

Д-Д. ГАРМАЕВ.

«АЛТАН» ТҮРЭ

Бага-Куналей нютагта ажаһуудаг Андрей ба Елена Бабошинтан гэрлэһээр 50 жэл боложо, алтан түрэеэ хэбэ. Тэдэнэй нүхэд, түрэһэн хүбүүд, басагадынь, колхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ баяр ёһололой найрта ерээ.

50 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байһан Андрей Григорьевич, Елена Яковлевна гэгшэдые сельсоведэй секретарь Людмила Климовна Смолина түрүүтэй булта байгшад амаршалба. Колхозойнь түрүүлэгшэ Виктор Владимирович Смолин энэ эбтэй эетэй бүлын ажабайдалай харгы тухай ерэһэн айлшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэһэн байна.

Тиигэншьегүй яахаб! Тэдэнэр түрэл колхоздоо таһалгаряагүй 30 жэлэй туршада ажаллажа, ажалшадайнгаа дунда хүндэтэй болонхой.

Түрүүшын захилнууд оробо

Бэшүүрэй аймагай ажалшадай ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг комбинадай дэргэдэ химическэ аргаар хубсаһа сэбэрлэн арилгаха багахан ателье нээгдэбэ. Ательеэн шэнэ байшан комбинадай хашаан соо оршоно.

Аппаратчик-технолог Александр Павлов, Мария Перелыгина гэгшэд эндэ ажаллана. Хүүгэдэй саад ба яслинуудай, интернадуудай болон бэшэшье эмхинүүдэй захилнууд эндэ абтажа бүтээгдэнэ.

В. БОРИСОВ,
«Бичурский хлебороб» газетын хүдөө ажахын таһагые даагша.

ПИОНЕРВОЖАТАНУУДАЙ СЕМИНАР

Аймагай бүхы дунда болон найман жэлэй һургуулинуудай пионервожатануудай семинар Нарһата тосхондо болобо.

ВЛКСМ-эй райкомой секретарь Н. Туезова, пионернүүдэй байшангай методистнууд Валентина Козлова, Нина Старькожева, Куйбышевай нэрэмжэтэ һургуулиин ахалагша пионервожата Валентина Григорьевна гэгшэд семинарта хабаадажа, һургуулинуудай пионервожатанарта хүмүүжүүлгын асуудалаар лекци уншаһан, һонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэһэн байха юм.

В. БАЙБОРОДИН.

ШЭНЭ ЗҮЖЭГ— ХҮДӨӨГЭЙХИДТЭ

Үнгэрэгшэ жэлэй һүүлшын һарада манай республикын ородой драмын театр Зэдын аймагай колхоз, совхозуудаар айшалжа, «Королева тюльпанов» гэһэн зүжэг хүдөөгэй ажалшадта харуулжа, ехэтэ һонирхуулба.

Гэгээтэ, Зэдэ, Дэрэстэй, Зарубино, Петропавловка, Сагаа-Нуур, Доодо-Бургалтай болон Доодо-Тори тосхонуудай клубууд ба соёлой байшангууд эдэ үдэрнүүдтэ хүн зоноор олон байгаа. Тиигэжэ ород драмын театрай артистнар Зэдын аймагай ажалшадай ухаан бодолдо нилээд удаан сагай туршада хадуугдаһаниинь элитэ.

А. ЕЛИСЕЕВ.

„ИСКОРКА“

Новоселенгинскын дунда һургуулида «Искорка» гэһэн клуб эмхидхэгдэбэ. Клубай гэшүүд бусад һурагшанартаа уран зохёолой номуудые уншажа шэнэ шүлэг, дуунуудтай танилсуулдаг, уран хурсаар уншалгын үдэшэнүүдые эмхидхэдэг болонхой.

Мүн хүдөөгэй хүүгэдэй библиотекые даагша К. Г. Афанасьева тус клубайхидтай уран зохёолой утренник үнгэргэдэг, шэнэ һонин номуудай выставкэ эмхидхэдэг байна.

Л. СЛЮНКИНА.

БАГАШУУЛАЙ БАЯР

Улаан-Үдын Октябрьска райондо оршодог «Гайдаровец» гэжэ нэрэтэй хүүгэдэй клубта болоһон шэнэ жэлэй ёлкын наадан хүхюутэй зугаатайгаар үнгэрөө. Олон хүүгэд ёлкодо ерэжэ, пионернүүдэй байшангай һурагшадай бэлдэһэн концерт һонирхон хараһан, удаань, өөһэдөөшье дуу дуулаһан, шүлэгүүдые сээжээр хэлэһэн байна.

Нэгэдэхи классай һурагша Лена Жалсабон түрүүшын саһан тухай шүлэг уран зохидоор уншажа, Жабар Үбгэнэй шанда хүртэбэ. Ира Стасевич, Таня Ландина болон бэшэшье басагад, хүбүүд шүлэг болон рассказуудые уншаа.

Шэнэ жэлэй нааданда гоё һайхан, һонирхолтой костюм бэлдэжэ хубсалһан хорёод һурагшад, пионернүүдэй байшанда болохо ёлкын наадан-да уригдаба.

Ёлкодо ерэгшэдтэ Жабар Үбгэн элбэг дэлбэгээр бэлэг асаржа хубаагаа. «Гайдаровец» клубые даагша Е. Фёдорова, пенсионернүүд Т. Новосельцева, А. Жапова гэгшэд энэ ёлко бэлдэһэн ба эмхидхэһэн байха юм.

Д. МУНКУЕВ.

ЯНГИНАМА ХҮЙТЭНЭЙ ХАҺА

Город шадарай ой соо. П. БУРМАКИНАЙ фото.

Яһанай хуудаһаар үлеэһэн январьнай гарабадаа гээд хүн зон хөөрэлдэдэг. Энэньшье зүйтэй. Энэ һарын зарим үдэрнүүдтэ 40 гаран градус хүйтэн болодог бэзэ. Сэлмэг сэлгеэн үдэрнүүдшье тохёолдодог. Ян гэжэ жабараар амилһан үдэрнүүдэй тогтоходо хүйтэнэй уняар манан тунажа, наран сайбар сагаан «түмэр тобшо» шэнгеэр үзэгдэдэг.

Энэ һарада үдэр улам ута болодог. Январиин 10-да 23, 20-до 52 минутаар. тиихэдэ һарын эсэстэ 1 час 21 минутаар үдэр нэмээд байдаг.

Жабартай үдэрнүүдэй һүүлээр хүйтэнэй амин бууража, заримандаа гэрэй оройһоо дуһал дуһасагаан байдаг. Саг зуурай дулаанда мэхэлэгдэһэн борбилоонууд шууялдажа, гулабхаанууд шинганалдажа эхилдэг. Заримандаа хүхэ бухануудай шэнгэхэн жэргээн дуулдаха юм.

Дахинаа хүйтэржэ. Байгал далай хүрэдэг. Түрүүшын арбан хоногой һүүл багта үргэлжэдөө мүлһөөр хушагдадаг. Тиихэдэ Ойхон арал шадар һалхи шуурган январиин тэн багта болодог.

1974 оной январь һарын сагай уларил иимэшүү байхаар хүлеэгдэнэ:

Республикын урда зүгэй аймагуудта. Һарын туршада дунда зэргээр 19-22 градус хүйтэн болохо. Энэнь нормоһоо 2-3 градус дээгүүр байха жэшээтэй. Түрүүшын табан хоногто, хоёрдохи арбан хоногой һүүл. гурбадахи арбан хоногой тэнгээр хүйтэн шангаржа. һүниндөө 31-36, үдэртөө 25-30 градуста хүрэхөөр хүлеэгдэнэ. Хоёрдохи арбан хоногой эхиндэ нэгэ дулааржа, һүниндөө 12-17, үдэртөө 6-11 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Һарын туршада 9-12 миллиметр саһан орохо гэхэ гү, али энэнь нормоһоо ехэ. Январиин эхеэр, 17-22-то, 25-28-да бүрхэгшэг байха, зарим нютагуудта хүйтэнэй манан тооһоржо, бэшэ үдэрнүүдтэнь нэгэ бүрхэжэ, нэгэ сэлмэжэ байха, хаа яа саһан бударжа, секундын 3-7 метр хүсэтэй һалхин зүг бүхэнһөө үлеэхэ, Түрүүшын арбан хоногой һүүл багта, 13-15-да, мүн 23-24-нэй үдэрнүүдтэ баруун-хойто зүгэй һалхин шангадажа, секундан 10-15 метр хүсэтэйгөөр шуургалха.

Баруун-урда зүгэй аймагуудта. Һарын хугасаа соо дунда зэргээр 17-21 градус хүйтэн байха. Энэнь нормоһоо 2-3 градус дээгүүр. Эгээл хүйтэн уларил (һүниндөө 32-37, үдэртөөө 22-27 градус) түрүүшын арбан хоногто. 17-19-най үдэрнүүдтэ тогтохоор багсаагдана. Хоёрдохи арбан хоногой эхиндэ, 23-27-до дулааржа, һүниндөө 15-20, үдэртөө 5-10 градус хүйтэн болохо. Бэшэ үдэрнүүдтэ һүниндөө 20-25, үдэртөө 7-12 градус хүйтэн болохоор хүлеэгдэнэ.

Һарын туршада 1-10 миллиметр саһан орохо. (нормоһоо бага). Январь һарын олонхи үдэрнүүдтэ үүлэтэйшэг байха, саһан орохогүй, манан тооһорхо, Гансал 7-16-най үдэрнүүдтэ бага сага саһан орохо.

Хоёрдохи арбан хоногой эхеэр, 23-24-дэ һулахханаар һалхилха. Зарим үдэрнүүдтэ баруун-хойто зүгһөө секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр һалхилха, шуургалха.

Хойто зүгэй аймагуудта. Һарын туршада дунда зэргээр 25—26 градус хүйтэн болохо. Энэнь нормоһоо нэгэ градус дээгүүр байха зэргэтэй. Түрүүшын арбан хоногто һарын тэн багта нижаганама хүйтэн тогтожо, һүниндөө 40—45, үдэртөө 25—30 градуста хүрэхөөр хүлеэгдэнэ. Бэшэ үдэрнүүдтэ һүниндөө 30—35, үдэртөө 19—24 градус хүйтэн болохоор багсаагдана. Һүүлшын арбан хоногой эхиндэ нэгэ бага дулааржа, һүниндөө 20—25, үдэртөө 10—15 градус болохо байна.

Һарын туршада 20—25 миллиметр, зарим нютагуудта 25—30 миллиметр саһан орохо гэхэ гү, али энэнь нормоһоо дээгүүр. Һарын туршада үүлэтэйшэг байха. Манан тооһорхо. Хоёрдохи, гурбадахи арбаад хоногой эхеэр саһан орохо. Һүүлшын арбан хоногой эхеэр һалхин шангадажа, секундын 10—15 метр хүсэтэйгөөр үлеэжэ, шуургалхаар багсаагдана.

Л. ГОНЧАРОВА,
...эгай уларил шэнжэлдэг инженер.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

□«БУРЯАД ҮНЭН»□ 1974 оной январиин 6. □ 4-дэхи хуудаһан □ Типография управления по делам издательств. полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР □ Н-00309. Заказ № 00444